

Razvojna strategija

Općine Feričanci

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. Uvodna riječ načelnika Općine Feričanci	4
1.2. Temeljne odrednice	5
1.3. Svrha i opis metodologije pri izradi Strategije	6
2. POVEZANOST S OSTALIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA OPĆINE I ŽUPANIJE.....	9
3. ANALIZA STANJA	11
3.1. Povijesni prikaz	11
3.2. Geoprometni položaj	12
3.3. Klimatska i ostala prirodna obilježja	13
3.3.1. Reljef i geološka obilježja	13
3.3.2. Klima	15
3.3.3. Tlo	17
3.3.4. Šume	18
3.3.5. Vode	19
3.3.6. Eksploatacija mineralnih sirovina	20
3.4. Krajobrazna i biološka raznolikost	20
3.5. Stanovništvo	20
3.5.1. Osnovni podaci o stanovništvu	20
3.5.2. Dobna i spolna struktura stanovništva	21
3.5.3. Obrazovna struktura stanovništva	22
3.5.4. Zaposlenost i nezaposlenost	23
3.6. Stanje infrastrukture	27
3.6.1. Cestovni promet	27
3.6.2. Željeznički promet	29
3.6.3. Energetika	29
3.6.4. Vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda	30
3.6.5. Gospodarenje otpadom	31
3.6.6. Elektroničke komunikacije	31
3.6.7. Poslovna infrastruktura	32
3.6.8. Društvena infrastruktura	34
3.7. Kulturno-povijesna baština	35
3.8. Civilno društvo	36
3.9. Gospodarstvo	37
3.9.1. Opća gospodarska situacija u uvjetima globalne gospodarske krize	37
3.9.2. Gospodarska struktura Općine Feričanci	38
3.9.3. Turizam i ruralni razvoj	41
3.10. Institucionalni okvir za upravljanje razvojem Općine Feričanci	42
3.11. Međunarodna suradnja	44
4. SWOT ANALIZA	45
4.1. Nalaz SWOT analize	49
5. VIZIJA RAZVOJA I STRATEŠKI CILJEVI OPĆINE FERIČANCI.....	52

5.1. Vizija	52
5.2. Strateški ciljevi	52
5.3. Razvojni prioriteta i mjere	53
6. FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE	59
6.1. Analiza Proračuna Općine Feričanci	60
7. OPIS PARTNERSKIH KONZULTACIJA	61
8. MEHANIZMI PRAĆENJA PROVEDBE, VREDNOVANJA I AŽURIRANJA STRATEGIJE	62
9. DODACI	64

1. UVOD

1.1. Uvodna riječ načelnika Općine Feričanci

Razvojna strategija Općine Feričanci temeljni je dokument budućeg razvoja Općine te nužni dokument za sufinanciranje projekata koje ćemo realizirati na osnovi povlačenja sredstava od strane Europske unije i nacionalnih fondova. Pri izradi Razvojne strategije vodili smo računa o svim našim resursima i prednostima te ih definirali kao naše snage koje će nam pomoći da prevladamo naše slabosti.

Razvojna strategija je dokument koji jasno definira potrebe, razrađuje ideje i nudi plan razvoja Općine sa jasno utvrđenim prioritetima i rokovima. Prilikom izrade Razvojne strategije posebnu pozornost smo usmjerili da zadani ciljevi i njihovo ispunjenje bude na zadovoljstvo svih mještana i cjelokupne zajednice. Glavna zadaća Razvojne strategije da se svim mještanima Općine Feričanci stvore preduvjeti za bolji život, temeljen na razvoju gospodarstva, ali i zaštiti okoliša.

Razvojnu strategiju shvaćamo kao osnovni alat za privlačenju ulagača i korištenje fondova Europske unije i nacionalnih fondova. Razvojne potrebe Općine Feričanci daleko premašuju financijske mogućnosti Općine te smo u ovoj Razvojnoj strategiji predvidjeli sve ono što bi moglo biti sadržaj aplikacija koje ćemo u budućnosti izrađivati.

Ključ uspjeha, kako ovog dokumenta, tako i cjelokupnog razvoja Općine, su kvalitetno osmišljeni projekti čijom realizacijom želimo Općinu Feričanci učiniti prostorom poželjnim za život. Od iznimne važnosti u svakom budućem djelovanju nam je suradnja sa svim udrugama, gospodarstvenicima i pojedincima koji svojim radom žele pridonijeti razvoju lokalne zajednice.

Na kraju, dopustite mi, da zahvalim i čestitam svima koji su dali svoj obol u samoj izradi ovog dokumenta, a svim mještanima poželim bolji život u Općini Feričanci.

Antun Glavaš
načelnik Općine Feričanci

1.2. Temeljne odrednice

Izradom strateškog razvojnog plana, jedinica lokalne samouprave nastoji definirati viđenje ukupnog lokalnog razvoja na kraju promatranog razdoblja. U tom procesu nastoji se pomoću definiranih strateških ciljeva odrediti smjer kretanja jedinice lokalne samouprave u razvojnom smislu, uzimajući u obzir političke, kulturne, socijalne i gospodarske aspekte života lokalne zajednice.

Razvojna strategija kao planski i strateški dokument koncipirana je tako da obuhvaća dva osnovna dijela. Prvi dio Strategije obuhvaća analizu situacije na području jedinice lokalne samouprave na način da su analizirana sva osnovna područja života zajednice. Analiza prirodnih obilježja, stanovništva, gospodarstva, društvene infrastrukture i sektora civilnog društva omogućila nam je stvaranje jasne slike o razvojnoj situaciji jedinice lokalne samouprave, odnosno omogućila izradu SWOT analize kojom su se izjedrile osnovne snage, slabosti kao i eventualne prijetnje, odnosno mogućnosti koje dolaze iz okoline, a u svrhu postavljanja osnovnog pravca razvoja. Drugi dio Strategije nastoji, na temeljima provedene analize, postaviti strateške ciljeve razvoja, definirati razvojne prioritete koji će dovesti do ostvarenja cilja kao i provedbene mjere iz kojih će izići konkretni razvojni projekti u svrhu postizanja razvojnih prioriteta. Strateški ciljevi odrediti će viziju jedinice lokalne samouprave na kraju razdoblja za koje se provodi strateško planiranje.

Provedbene mjere podrazumijevaju konkretne projektne aktivnosti koje će omogućiti ostvarenje definiranih prioriteta, a sam vremenski tijek realizacije, potrebni resursi i financijski plan realizacije pojedinih provedbenih mjera bit će definirani akcijskim planovima koje će donositi jedinica lokalne samouprave na godišnjoj razini. Kako provedba svake aktivnosti zahtijeva i određena financijska sredstva, obveza je tijela izvršne vlasti na području jedinice lokalne samouprave predvidjeti mogućnosti izvora financiranja pojedinih projektnih aktivnosti, odnosno načine realizacije razvojnih projekata. Osim financiranja projektnih aktivnosti vlastitim sredstvima, što je teško ostvarivo zbog ograničenosti Proračuna, otvaraju se i neke druge opcije financiranja:

- Apliciranjem projektnog prijedloga na nacionalne fondove i fondove Europske unije
- Javno-privatno partnerstvo
- Međusektorska povezivanja

Obveza je jedinice lokalne samouprave na organizirani način povezati sve strane zainteresirane za realizaciju projektnog prijedloga u funkciji ukupnog razvoja u cilju ostvarivanja sinergijskog učinka.

Najvažnije smjernice izrade Razvojne strategije Općine Feričanci određeni su strateškim dokumentima donesenima na regionalnoj i međunarodnoj razini:

EUROPA 2020 – Strategija za pametan, održiv i uključiv rast

Strateškim dokumentom Europske unije za razdoblje 2014.-2020. „Europa 2020 - Strategija za pametan, održiv i uključiv rast“.

Prioriteti i ciljevi određeni ovom Strategijom ugrađuju se u sve sektorske strateške i planske dokumente te druge dokumente nižih razina.

Program ruralnog razvoja 2014-2020

„Program ruralnog razvoja 2014.-2020.“ temeljni je strateški dokument razvoja poljoprivrede odobren od strane Europske unije, a kojim je definirano 16 mjera koje imaju za cilj povećanje konkurentnosti hrvatske poljoprivrede, šumarstva i prerađivačke industrije, kao i poboljšati opće uvjete života na ruralnom području. Provedbom natječaja koji će se raspisivati u okviru definiranih Mjera ruralnog razvoja, osigurat će se prilika manjim gradovima i jedinicama lokalne samouprave na ruralnom području za infrastrukturni razvoj i rast životnog standarda lokalnog stanovništva.

Zajednička poljoprivredna politika (ZPP)

Zajednička poljoprivredna politika predstavlja jednu od najznačajnijih politika Europske unije s osnovnom svrhom stabilne i održive poljoprivredne proizvodnje, proizvodnje hrane, zaštite okoliša ruralnih prostora te njihov razvoj i integraciju. Osim toga, dva temeljna cilja ZPP-a su:

- poboljšati poljoprivrednu produktivnost kako bi se potrošačima osigurala redovita opskrba hranom po prihvatljivim cijenama, a
- poljoprivrednicima osigurala primjerena zarada.

Regionalno-razvojna politika

Ciljevi regionalne politike su smanjenje ekonomskih i socijalnih razlika među nejednako razvijenim regijama zemalja članica i poticanje njihove konkurentnosti, kao i jačanje atraktivnosti regija te povećanje broja zaposlenih.

Temeljna načela regionalne politike su:

- koncentracija sredstava, napora i izdataka (najveći dio sredstava usmjeren je na siromašne regije, ulaganje je usredotočeno na određene aspekte)
- programiranje (regionalnom politikom financiraju se višegodišnji nacionalni programi koji su usklađeni s ciljevima i prioritetima Europske unije, a ne pojedinačni projekti)
- načelo partnerstva (primjenjuje se na svim razinama postupka programiranja).

1.3. Svrha i opis metodologije pri izradi Strategije

Izradom strateškog razvojnog dokumenta nastoje se definirati osnovni pravci razvoja i postaviti ciljevi čijim će se ostvarenjem osigurati željeno stanje odnosno ostvariti definirana vizija razvoja Općine. Postavljeni strateški ciljevi rezultat su istraživanja, odnosno analize svih dionika gospodarskog i društvenog razvoja Općine i njihovih aktivnosti s namjerom postavljanja vizije u kojoj će ravnomjerno biti zastupljeni i ostvareni interesi svih koji svojim djelovanjem u sinergiji doprinose postizanju željenog cilja. Najčešći su problem malih jedinica lokalne samouprave na putu ostvarenja željene vizije upravo financijska sredstva, odnosno kapaciteti pribavljanja istih, kojima će se osigurati realizacija projekata koji će kvalitativno i kvantitativno ojačati sve sfere gospodarskog i društvenog života, kao i ukupni životni standard lokalnog stanovništva. Otvaranje mogućnosti financiranja razvojnih projekata kroz otvorene natječaje iz nacionalnih fondova, odnosno fondova Europske unije, pruža značajne prilike za lokalni razvoj u infrastrukturnom, društvenom i gospodarskom smislu.

Izrada razvojnog strateškog dokumenta Općine Feričanci započela je donošenjem Odluke Općinskog vijeća o izradi Razvojne strategije Općine Feričanci. Nakon donošenja Odluke, postupkom javne nabave, odabran je najpovoljniji ponuditelj s kojim je sklopljen ugovor o izradi dokumenta. Kao izvoditelj usluge, odabrana je tvrtka „Našička razvojna agencija NARA d.o.o.“. Metodologija je dogovorena u skladu s dogovorom tima za izradu i odabranog konzultanta za izradu Strategije. Glavni dijelovi metodologije: istraživanje trenutnog stanja na način da su prikupljeni svi bitni podaci za razvoj Općine, obrada prikupljenih podataka, njihova analiza i slaganje u smislenu cjelinu. Svi prikupljeni podaci složeni su u poglavlje “Analiza stanja” te na taj način daju pregled bitnih područja za razvoj Općine Feričanci. Ovo poglavlje predstavlja polazišnu točku s kojom se kroz vrijeme mogu povući usporedbe i zabilježiti promjene u razvoju Općine, bile one pozitivne ili negativne. Budući da većina natječaja za financiranje projekata zahtijeva sve ili neki od podataka, Razvojna će strategija Općine Feričanci biti veliko olakšanje pri izradi projektne dokumentacije.

Konzultacije sa stanovništvom i institucijama obavljene su kroz niz radionica, javnu raspravu te poziv za prikupljanje razvojnih projekata. U procesu izrade Strategije nastojalo se prikupiti što više informacija iz svih relevantnih izvora, odnosno uključiti sve dionike iz gospodarskog, javnog, političkog, društvenog i civilnog sektora. Ključni su se dionici razvoja uključili u proces izrade Strategije kroz radionice na kojima su sudjelovali, a čiji cilj je bio definirati ključne pravce razvoja jedinice lokalne samouprave kroz postavljanje razvojnih prioriteta i oblikovanje mjera kojima će se definirani prioriteti pokušati ostvariti. Prilikom održavanja radionica, osim željenih pravaca razvoja, dionicima se pokušalo ukazati i na složenost problematike, odnosno na potencijalne opasnosti i specifičnosti vezane uz pojedine razvojne sektore, kako bi se problemi analizirali u što boljem svjetlu i razvojne mjere postavile što realnije, uz poseban naglasak na važnost aktivnog sudjelovanja dionika u procesu planiranja.

Sudjelovanjem aktivnih članova gospodarskog i društvenog života Općine u procesu izrade strateškog dokumenta nastoji se poboljšati suradnja istih i pojačati sinergijski učinak u sadašnjosti, ali i u budućem razdoblju koje slijedi, razdoblju u kojem će se definirane razvojne mjere i postavljeni razvojni prioriteti nastojati ostvariti kako bi se osiguralo ostvarenje postavljenih strateških ciljeva. Njihovom će se suradnjom ojačati institucionalni, financijski, upravljački i operativni kapacitet Općine za realizaciju razvojnih projekata u procesu ostvarenja ciljeva definiranih Strategijom.

Na radionicama su bile predstavljene glavne informacije o Strategiji i procesu strateškog planiranja. Sa sudionicima radionica je provedena SWOT analiza prema postavljenim strateškim razvojnim ciljevima te su prikupljeni podaci za definiranje prioriteta, ciljeva i mjera.

Značajnu ulogu u postavljanju prioriteta razvoja i provedbenih mjera svakako ima i popis potencijalnih razvojnih projekata iz svih sektora života lokalne zajednice koje su prikupljene tijekom procesa izrade Strategije. Cjelokupni proces izrade nastojao je biti transparentan i otvoren za ideje i prijedloge svih stanovnika Općine Feričanci koji su svoj utjecaj realizirali kroz predstavnike za područje u kojem su aktivni, a čime se osigurala maksimalna uključenost stanovništva u proces izrade strateškog razvojnog dokumenta.

Javnim pozivom objavljenim od strane Općine Feričanci na službenim web stranicama Općine kao i putem pisanih obavijesti pristiglih na kućnu adresu, obaviješteni su ključni dionici, kao i lokalno stanovništvo o sljedećim postupcima u procesu izrade razvojne strategije:

- Početak izrade Strategije
- Javni poziv na sudjelovanje na radionicama
- Javni poziv za davanje komentara i smjernica na nacrt Strategije

2. POVEZANOST S OSTALIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA OPĆINE I ŽUPANIJE

Pri izradi Razvojne strategije Općine Feričanci vodilo se računa o usklađenosti Strateških ciljeva, Prioriteta i Mjera s drugim strateškim, odnosno planskim dokumentima Općine kao i sa strateškim dokumentima Osječko-baranjske županije koja je usklađena s Nacionalnom razvojnom strategijom, a sve u cilju ostvarivanja sinergijskog efekta i postizanja što većih učinaka. Općina Feričanci će svoj gospodarski, politički i društveni razvoj temeljiti na smjernicama razvoja Županije, odnosno Republike Hrvatske, čime će se realizacijom lokalnih projekata utjecati na ostvarenje postavljenih razvojnih županijskih, odnosno nacionalnih ciljeva.

Razvojna strategija Općine Feričanci prije svega je usklađena sa planskim dokumentima same Općine, poput Prostornog plana uređenja Općine Feričanci, Detaljnog plana uređenja poslovne zone „Dračica 1“ i Plana gospodarenja otpadom.

Osim na vlastitim lokalnim planskim, odnosno strateškim dokumentima, Razvojna strategija temelji se na Županijskoj razvojnoj strategiji Osječko-baranjske županije za period 2011. – 2013. godine s čijim su ciljevima i prioritetima usklađeni ciljevi i prioriteti Općine Feričanci. Prilikom formiranja strateških ciljeva i prioriteta, vodilo se računa i o usklađenosti sa Strategijom regionalnog razvoja Republike Hrvatske.

Gledajući međunarodnu razinu, Razvojna strategija Općine Feričanci usklađena je i s Operativnim programima donesenima radi povlačenja sredstava Europske unije kroz strukturne fondove i kohezijski fond. Naime, temeljem objavljivanih Javnih poziva za ostvarenje bespovratnih poticajnih sredstava, apliciranje projektnih prijedloga, Općina Feričanci namjerava realizirati razvojne projekte u cilju postizanja željenog stupnja razvoja i ostvarenja vizije.

Usklađenost strateških ciljeva s regionalnim planskim, odnosno strateškim dokumentima:

POVEZANOST S OSTALIM STRATEŠKIM DOKUMENTIMA OPĆINE I ŽUPANIJE

1. Infrastruktura, održivi razvoj i okoliš kao pretpostavka gospodarskog razvoja

Prvi cilj definiran Razvojnomo strategijom Općine Feričanci usklađen je sa sljedećim strateškim dokumentima na županijskoj razini:

- Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije 2011. -2013.
- Plan razvoja poduzetničkih zona na području Osječko-baranjske županije za razdoblje 2013. - 2017. godine
- Plan sanacije otpadom onečišćenog tla i neuređenih odlagališta otpada na području Osječko-baranjske županije (2005.g.)
- Plan gospodarenja otpadom u Osječko-baranjskoj županiji za razdoblje 2007. – 2014. godine
- Izmjena plana razvitka odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda na području Osječko-baranjske županije (2012.g.)
- Novelacija plana razvitka vodoopskrbe Osječko-baranjske županije (2011.g.)
- Program zaštite okoliša za područje Osječko-baranjske županije (2005.g.)
- Prostorni plan Osječko-baranjske županije
- Program učinkovitog korištenja energije u neposrednoj potrošnji na području Osječko-baranjske županije za razdoblje 2013. -2015. godine
- Plan energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnje energije na području Osječko-baranjske županije u 2013. godini
- Plan energetske učinkovitosti u neposrednoj potrošnje energije na području Osječko-baranjske županije u 2014. godini
- Godišnji plan energetske učinkovitosti na području Osječko-baranjske županije u 2015. godini

2. Razvoj gospodarstva i poduzetništva

- Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije 2011. -2013.
- Plan razvoja poduzetničkih zona na području Osječko-baranjske županije za razdoblje 2013. -2017. godine

3. Obrazovanje, razvoj ljudskih potencijala i kvalitetno zadovoljavanje javnih potreba građana u funkciji rasta životnog standarda lokalne zajednice

- Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije 2011. -2013.
- Strategija razvoja ljudskih potencijala Osječko-baranjske županije 2020.

4. Razvoj ruralnog turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine

- Županijska razvojna strategija Osječko-baranjske županije 2011. -2013.
- Strategija razvoja ljudskih potencijala Osječko-baranjske županije 2020.

3. ANALIZA STANJA

3.1. Povijesni prikaz

Područje koje danas obuhvaća općina Feričanci bilo je naseljeno već od najranijih prapovijesnih razdoblja. Evidentirano je nekoliko arheoloških lokaliteta koji datiraju u kameno, bakreno, brončano te antičko i srednjovjekovno doba. Najstarije naselje otkriveno je na Vučjaku Feričanačkom i datirano u kraj šestog odnosno početak petog tisućljeća prije nove ere i pripada neolitičkoj sopotskoj kulturi. U srednjem i novom vijeku na ovom području se nalazilo nekoliko sela od kojih su danas očuvani samo toponimi (Rastovac, Kruškovac, Božilovac, Rašće, Grgaševci, Mataruge i Strm Breg). Feričanci u neprekinutom kontinuitetu postoje od predturskog razdoblja. U povijesnim izvorima se prvi put spominju u 15. stoljeću kada je 1472. godine selo Ferenczfalwa popisano kao dio motičanskog posjeda. Valenovac je također bio dio istog posjeda. U tursko doba je napušten da bi se nakon završetka Prvog svjetskog rata na približno istom mjestu osnovalo istoimeno naselje. Naselje Gazije također postoje u gotovo neprekinutom kontinuitetu od srednjeg vijeka. Sredinom 16. stoljeća Osmanlije su ovdje naselile pravoslavne Vlahe.

Značajniji razvoj Feričanaca započinje u prvoj polovini 18. stoljeća. Tada su dio velikog posjeda koji, nakon Caspara de Cordua et Alagon i baruna Anselma Franza von Fleischmanna, novi vlasnici baruni Pejačevići objedinjuju u dvojno vlastelinstvo Orahovica-Feričanci i 1742. godine prodaju Dimitriju Mihaloviću, konjaničkom kapetanu austro-ugarske vojske.

Krajem 18. stoljeća Mihalovići su izgradili kuriju u Feričancima. U posjedu feričanačkog vlastelinstva Mihalovići ostaju do kraja 19. stoljeća. Nakon kurije, Mihalovići u Feričancima podižu i vinski podrum, danas znan kao "Stari podrum". Obitelj je dala nekoliko istaknutih javnih osoba, posljednji hrvatski ban Antun pl. Mihalović potječe iz ove obitelji.

Slika 1. Niža pučka škola u Feričancima

Rimokatolička župa u Feričancima osnovana je još davne 1777. godine kao župa sv. Bartolomeja. Drvena kapelica sv. Bartola sagrađena u 17. stoljeću, zamijenjena je novom župnom crkvom početkom 19. stoljeća. Nova crkva projektirana je kao jednobrodna kasnobarokno-klasicistička građevina 1800. godine. Gradnja je završena 1803. godine kada crkva mijenja titulara i biva posvećena Duhu Svetome. Crkva je nekoliko puta obnavljana. Najopsežnija obnova, u historicističkom stilu, izvedena je početkom 20. stoljeća. Uz arhitektonska obilježja, osobita vrijednost crkve je njezino dekorativno slikarstvo koje je svrstava u red vrjednijih ostvarenja sakralne arhitekture kasnobaroknog klasicizma u Slavoniji. U crkvi se nalaze orgulje, izgrađene oko 1860. godine, koje imaju status kulturnog dobra. Vrijedan dio ove sakralne cjeline je i stari župni dvor, prostrana barokna prizemnica sagrađena 1794. godine.

Nakon što su ovi krajevi oslobođeni od turske vlasti, u feričanačkom se kraju razvilo vinogradarstvo. Najveću zaslugu za to imaju cisterciti te našički fratri. Nakon izгона Turaka doseljeno je stanovništvo prihvatilo novu poljodjelsku proizvodnju i preradu, vinogradarstvo i vinarstvo.

Feričanci snažniji gospodarski razvoj doživljavaju početkom 19. stoljeća kada prerastaju u jak obrtnički centar (1819. godine dobivaju cehovski privilegij), a potom i trgovište. Tijekom 19. i 20. stoljeća uz obrtnike potekle iz domicilnog stanovništva i one doseljene iz drugih hrvatskih krajeva, ovdje se nalazi i značajan broj obrtnika stranog podrijetla, većinom njemačkog, mađarskog i židovskog. Reorganizacijom državne uprave i preustrojem županija iz 1886. godine Feričanci postaju sjedište jedne od upravnih općina unutar virovitičke županije i našičkog kotara. Snažan utjecaj obrtničke i činovničke klase odrazio se i na društveni život u selu. 1891. godine utemeljeno je vatrogasno društvo, zatim i glazbene i druge diletantske udruge.

Gospodarski ustroj Feričanaca zasniva se na geografskom položaju. Zemljoradnja je oduvijek bila na prvom mjestu. Na nju su se kasnije nadovezali industrijski pogoni u sektoru prehrambeno-prerađivačke industrije. Danas na području općine većinu stanovništva zapošljavaju tvrtke koje djeluju u sektoru navedenih gospodarskih djelatnosti, poljoprivredi i prehrambeno-prerađivačkoj industriji.

Posljednje velike migracije, nakon završetka Prvog svjetskog rata, dovele su ovamo znatan broj Dalmatinaca, koji se naseljavaju u Feričance te osnivaju novo selo Vučjak, kao i Ličana koji osnivaju Valenovac.

Poslije Drugog svjetskog rata Feričanci su zaživjeli intenzivnim društvenim životom. Gradili su se putevi, uređivao trg i ulice, organizirala su se sportska i kulturna društva. Obnovljena je željeznička stanica i 1948. godine izgrađen Dom kulture.

Općina Feričanci ustrojena je 30. prosinca 1992. godine izdvajanjem iz bivše Općine Našice. Danas su Feričanci moderno uređeno naselje sa mnoštvom sadržaja koji nisu obilježje tipičnog sela. Glavnina događanja odvija se na Trgu Matije Gupca. Tu su smješteni crkva, osnovna škola, općinska uprava, pošta, ambulanta, ljekarna, dječji vrtić, benzinska postaja, vatrogasni dom, tržnica, likovna galerija, trgovine, ugostiteljski objekti i dr.

3.2. Geoprometni položaj

Osječko-baranjska županija, kao jedinica područne (regionalne) samouprave, smještena je u sjeveroistočnom dijelu Republike Hrvatske u Panonskom prostoru i prostire na površini od 4.155 km². Svojom površinom čini 7,3% ukupne površine Republike Hrvatske. Obuhvaća krajeve oko donjeg toka rijeke Drave prije njezinog utoka u Dunav. Na sjeveru graniči s Republikom Mađarskom, na istoku s Republikom Srbijom, na zapadu s Virovitičko-podravskom i Požeško-slavonskom županijom, a na jugu s Brodsko-posavskom i Vukovarsko-srijemskom županijom.

Područje Županije ispresijecano je s preko 1.700 km cesta i 180 km željezničkih pruga. Rijeke Dunav i Drava (koja je plovna do Donjeg Miholjca, a sa statusom međunarodnog plovnog puta do Osijeka) povezuju ovo područje i s riječnom mrežom europskih rijeka. S dvije zračne luke kod Osijeka (Osijek i Klisa) Županija je povezana s mrežom hrvatskih zračnih luka. Preko Osijeka vodi i europski prometni koridor V/c koji povezuje sjever Europe (Baltik) s njegovim jugom (Jadransko more). U pripremi je izgradnja transeuropske autoceste (u okviru TEM projekta) Budimpešta-Osijek-Sarajevo-Ploče.

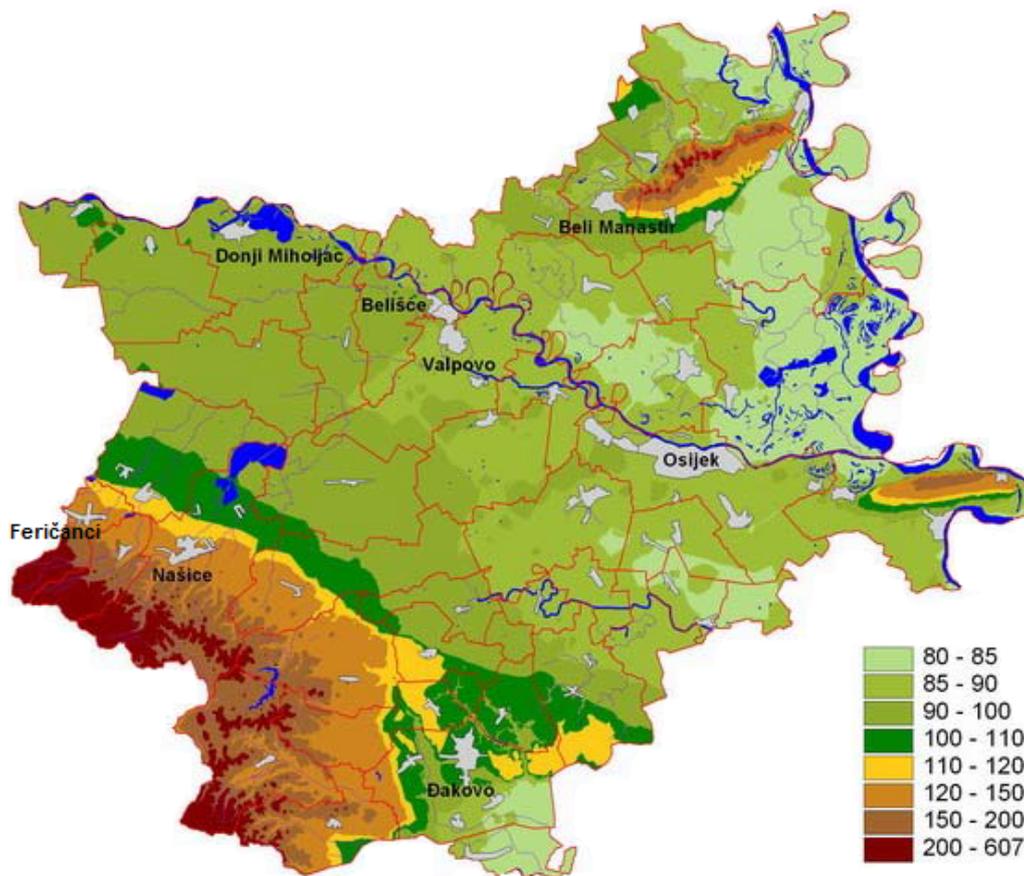
Područje Općine Feričanci dio je istočno-hrvatske makroregije, kojoj je rijeka Drava prirodna granica prema sjeveru i sjeveroistoku. Nalazi se na krajnjem zapadnom dijelu Osječko-baranjske županije. Na sjeveru graniči s općinama Zdenci i Đurđenovac, na istoku s Općinom Donjom Motičinom, na jugu s Gradom Kutjevom, a na zapadu s Gradom Orahovicom.

Geoprometni položaj Općine karakterizira važan prometni pravac (državna cesta D-2), koji od Varaždina, preko Virovitice ide prema Osijeku, a u svega desetak kilometara udaljenim Našicama križaju se važni prometni pravci (Donji Miholjac – Našice, Požega - Našice – Osijek te Požega – Našice – Đakovo).

Općina Feričanci u svom sastavu ima četiri naselja: Feričanci, Valenovac, Vučjak Feričanački i Gazije. Sa svojom površinom od 45,9 km², Općina Feričanci čini 1,1% površine Osječko-baranjske županije

Slika 2. Položaj Općine Feričanci u Osječko-baranjskoj županiji

(Izvor: Program zaštite okoliša za područje Osječko-baranjske županije)

Područje je dio istočno-hrvatske potolinske zone, koja u širem smislu ulazi u okvire geotektonske cjeline Panonskog bazena. Potolinska je zona ispunjena s nekoliko kilometara debelim naslagama neogenog mora i jezera i sedimentima fluvijalnog i eolskog porijekla kvartarne starosti. Morski i jezerski sedimenti mlađeg tercijara predstavljani su uglavnom klastičnim razvojem s dominacijom pijeska, pješčenjaka, lapora i glina. Uz navedene, u sastavu dubljih partija litostratigrafskog stuba dolaze i biogeni i laporoviti vapnenci. Debljina neogenih naslaga kreće se od 1.300 do 2.750 m, a podlogu im čini kristalinska masa paleozojske starosti.

Kvartalne naslage (pleistocen i holocen) posvuda pokrivaju neogenu podlogu, a debljina im je znatna s obzirom na potolinski karakter područja. Mjestimice je i veća od 100, pa čak i od 300 m. U površinskom sastavu prevladavaju les i lesu slične naslage (preko 90% područja). Šljučane naslage su na dubinama većim od 20 ili 30 m. Eolski pijesci su uglavnom sitno do srednjozrne strukture, te uglavnom dobre sortiranosti.

Fluvijalne naslage pleistocenske i holocenske starosti su debljine sloja preko 300 m, a često se izmjenjuju s glinovitim slojevima. Fluvijalni nanosi pojavljuju se na podlozi lesa. To su najčešće pretaloženi les, finopjeskoviti, ilovastopjeskoviti, ilovasti i ilovastoglinoviti slojevi, a šljunci i grublji pijesci se pojavljuju na dubinama većim od 20 m. S obzirom na pretežno kvarcni sastav, pijesci su pogodan građevinski materijal.

Organogeno-močvarni sedimenti su predstavljeni muljem, glinovito-ilovastim materijalom i tresetom.

U geografsko-regionalnoj podjeli Hrvatske Osječko-baranjska županija smještena je u Istočnoj Hrvatskoj u subregiji poznatoj kao Istočnohrvatska Ravnica, a u stratigrafsko-geološkom smislu osnovu čine slojevi širokog raspona starosti. Razlike u sastavu i reljefna slika Istočne Hrvatske odražavaju građu „šahovske ploče“, koja karakterizira staru panonsku podlogu. Podloga je duž brojnih pukotina razbijena u blokove koji se ponašaju različito. Elementi reljefa i smjerovi tekućica upućuju na to da su za građu posebno važne pukotine smjera zapad-istok i gibanja duž njih. Te osobine u građi podloge utječu na egzogeno modeliranje. Hidrogeološki valja lučiti stijene starije od tercijara, zatim tercijarno-kvartarni sedimentni kompleks rebrasto brežuljkastih predjela i na kraju vodonosne slojeve ravničarskih predjela kvartarne starosti.

Stijene starije od tercijara izgrađuju pretežito temeljna gorja. U tim sredinama vodne su prilike ograničene na izvore malih kapaciteta. Tercijarno-kvartarni sedimentni kompleks, hidromorfološki je izražen na pojedinim prigorjima u padinskim pejzažima, ali obuhvaća i relativno izdignute zaravnjene prostore u prapornim naslagama. Hidrogeološki ima veće značenje jer su vodne prilike znatno pogodnije.

Ravničasti krajevi pokriveni su, mimo recentnih naplavina, i debelim nanosima kvartarne starosti. Taj sedimentni kompleks ima vrlo širok raspon postanka jer su novijim istraživanjima izdiferencirani tragovi fluvijalnih procesa od jezerskih sedimenata, naslage močvarnih facijesa od izrazitih i tipičnih ostataka eolskog modeliranja..

U usporedbi s ostalim dijelovima Hrvatske, seizmička, a i tektonska aktivnost slabije je izražena. Općina Feričanci po svojoj seizmičnosti ulazi u kategoriju VI. stupnja MSK ljestvice² (podaci prema Seizmološkoj karti za povratni period od 100 godina, Geofizičkog zavoda „A.Mohorovičić“).

3.3.2. Klima

Klimatska obilježja prostora Osječko-baranjske županije dio su klime šireg prostora istočne Hrvatske, gdje prevladava umjereno kontinentalna klima, koja se s obzirom na prostorni položaj javlja u cirkulacijskom pojasu umjerenih širina, gdje su promjene vremena česte i intenzivne.

Prema Köppenovoj klasifikaciji to je područje koje se označava klimatskom formulom Cfbwx, što je oznaka za umjereno toplu, kišnu klimu, kakva vlada u velikom dijelu umjerenih širina.

---

² Ljestvica od 12 stupnjeva MSK-64 (prema autorima: Mercalli-Sponheuer-Karnik, 1964). Svaki stupanj ljestvice opisuje potres na temelju opažanja posljedica na građevinama i percepcije ljudi. Intenzitet koji će se pripisati kojem potresu ovisi o gustoći naseljenosti, sastavu građevnog fonda i donekle subjektivnoj procjeni.

Na cijelom području Općine Feričanci izražena je homogenost klimatskih prilika što je posljedica reljefnih obilježja. Klimatske prilike na prostoru Općine Feričanci okarakterizirane su na osnovu izvršenih mjerenja osnovnih klimatskih elemenata na meteorološkoj i klimatološkoj postaji Našice, s obzirom da u Feričancima nema meteorološke postaje

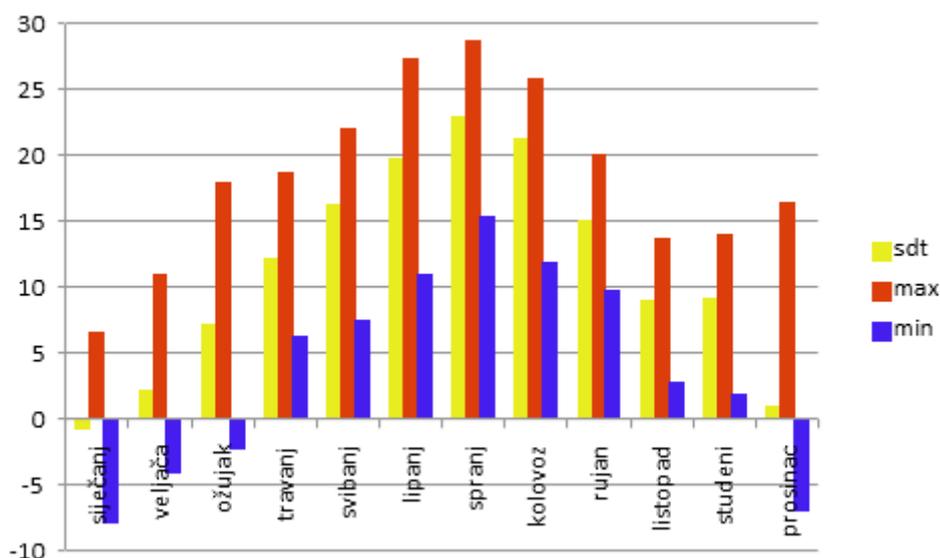
Srednja godišnja temperatura zraka kreće se oko 10,5°C. Srednja mjesečna temperatura varira od -1 do 21°C, s najhladnijim razdobljem u siječnju, kada temperatura ponekad pada i ispod -25°C te najtoplijim razdobljem u srpnju i kolovozu, kada maksimalne temperature znaju doseći i 40°C. Prosječna mjesečna relativna vlažnost zraka kreće se 73-90%, s maksimumom u siječnju i minimumom u srpnju.

Tablica 1. Minimalne, maksimalne i srednje dnevne temperature te amplitude u 2011. godini - mjerna postaja Našice

Mjese- ci	sije- čan	ve- ljača	ožu- jak	tra- vanj	svi- banj	li- panj	spran j	kolo- voz	ru- jan	listo- pad	stu- deni	prosi- nac
sdt	-0,8	2,1	7,2	12,1	16,2	19,8	22,9	21,2	15,1	9,0	9,1	1,0
max	6,6	11,0	17,9	18,6	22,0	27,3	28,7	25,8	20,1	13,6	13,9	16,4
min	-7,9	-4,0	-2,3	6,2	7,5	11,0	15,4	11,8	9,7	2,7	1,8	-6,9
ampl	14,5	15,0	20,2	12,4	14,5	16,3	13,3	14,0	10,4	10,9	12,1	23,3

(Izvor: Državni hidrometeorološki zavod)

Slika 4. Temperature u 2011. godini – mjerna postaja Našice

(Izvor: Državni hidrometeorološki zavod)

Obilježje ove klime je nepostojanje izrazito suhih mjeseci, a oborina je više u toplom dijelu godine. Prosječne godišnje količine oborina kreću se od 700 – 800 mm, a najviše kiše pada u toplom dijelu godine (razdoblje od 4. do 9. mjeseca) uz optimalan raspored oborina u vegetacijskom razdoblju.

Tablica 2. Količina oborina (mm) 2011. godine – mjerna postaja Našice

Mjeseci	sije- čanj	veljača	ožujak	travanj	svibanj	lipanj	spranj	kolovoz	rujan	listopad	studeni	prosinac
ukupno	27,80	26,50	38,50	21,70	44,70	70,80	87,30	15,10	16,80	51,00	1,20	85,90
MDKO ³	12,00	8,70	16,20	11,20	8,10	27,70	27,20	9,80	8,70	18,20	1,20	21,20

(Izvor: Državni hidrometeorološki zavod)

Magla se u prosjeku javlja 30 – 50 dana godišnje, a najčešće magle u nizinama radijacijskog su porijekla, odnosno nastaju izaravanjem tla u vedrim noćima. Najveći broj dana s mrazom imaju zimski mjeseci, osobito prosinac. Pojave mraza izuzetno su nepovoljne ukoliko se pojave u vegetacijskom razdoblju, osobito u travnju na početku vegetacijskog razdoblja.

Srednji broj dana sa snježnim pokrivačem kreće se između 30 i 40, uz maksimalnu debljinu snježnog pokrivača od 50 cm.

3.3.3. Tlo

Valorizacija tla, procjena pogodnosti tala za obradu izvršena je prema modificiranim kriterijima procjene zemljišta (FAO 1976., Vidaček, Ž. 1976.), prema kojoj su osim relevantnih značajki tla (dubina, skeletnost, kiselost, slanost/alkaličnost, matičnost, kapacitet za vodu), predmet procjene stjenovitost, nagib terena, poplave i/ili stagnirajuće površinske vode i dreniranost kao izraz režima vlažnosti tala.

Poljoprivredne površine obuhvaćaju 1.917,32 ha, odnosno 41,77% površine Općine⁴ i temeljem navedene valorizacije svrstane su u klasu P3⁵. To govori da na području Općine zemljišta imaju značajna ograničenja u pogledu korištenja za poljoprivrednu proizvodnju, što ne znači da se ta zemljišta ne mogu koristiti u poljoprivrednoj proizvodnji, već su potrebni odgovarajući zahvati u cilju poboljšanja kvalitete poljoprivrednog zemljišta.

Ostale poljoprivredne i šumske površine prostiru se na 32,5 ha ili 0,70% površine Općine.

Sljedeća karta detaljnije pokazuje tla na području Osječko-baranjske županije, a time i na području Općine Feričanci.

³ MDKO – maksimalna dnevna količina oborina

⁴ Izvor: Izmjene i dopune prostornog plana uređenja Općine Feričanci, listopad 2011. godina, str.5

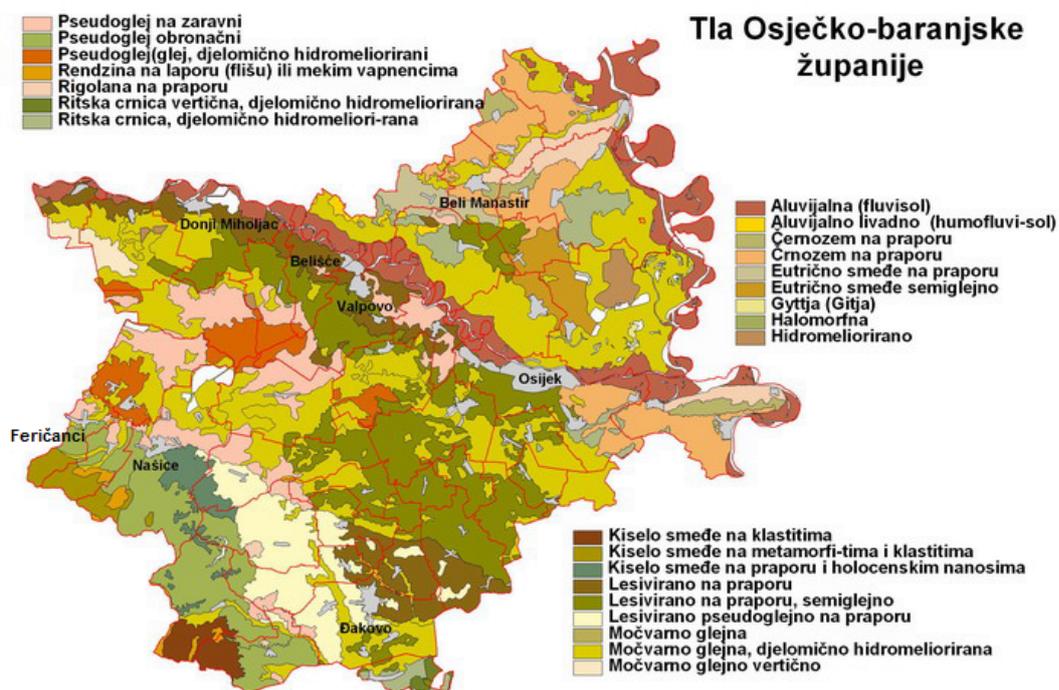
⁵ P1 – označava najbolja zemljišta (ili tla) koja nemaju ograničenja za obradu niti u tlu niti u fizikalnom prostoru ili su ta ograničenja zanemariva i lako popravljiva (npr. nedostatak hranjiva),

P2 – označava zemljišta (ili tla) koja imaju umjereni stupanj ograničenja u jednom ili više svojstava zemljišta ili

tla,

P3 – označava zemljišta ili tla koja imaju velika ograničenja u jednom ili više vrsta svojstava zemljišta ili tla

Slika 5. Pedološka karta Osječko-baranjske županije

(Izvor: Program zaštite okoliša za područje Osječko-baranjske županije)

Pedološkim istraživanjem su izdvojene pedosistematske jedinice. Automorfna tla (tla suređenim vodnim režimom) zahvaćaju manji dio površine, a njihovi su predstavnici eutrično smeđe i lesivirano semiglejno tlo, a sva ostala tla pripadaju hidromorfnim tlima, koja zauzimaju oko 75% područja, dok manji dio zauzimaju humoglejna (ritska crnica) i semiglejna (livadska) tla.

Osnovni problem hidromorfnih tala je nedovoljni vodozračni režim, koji se može poboljšati primjenom kompleksnih meliorativnih zahvata, čime bi se znatno unaprijedila biljna proizvodnja⁶.

3.3.4. Šume

Površine pod šumama bogatstvo su ovog kraja, kako kvantitativno, tako i kvalitativno. Prema podacima Hrvatskih šuma, na području Općine Feričanci površina pod šumama iznosi ukupno 2.101 ha, odnosno čak 45,8% ukupne površine Općine⁷. Uzme li se u obzir šumovitost Osječko-baranjske županije (29,52 %) i Republike Hrvatske (44%) vidljivo je da je Općina Feričanci približno na razini državnog prosjeka, ali i daleko iznad prosjeka Osječko-baranjske županije⁸.

⁶ Izvor: Prostorni plan uređenja Općine Feričanci, 2004. godina, str. 12

⁷ Izvor: Izmjene i dopune prostornog plana uređenja Općine Feričanci, ožujak 2009. godina, str.4

⁸ Izvor: Informacija o stanju, gospodarenju i zaštitišuma na području osječko-baranjske županije, str. 5

Šume predstavljaju značajan resurs Općine Feričanci prije svega zbog kvalitetnih sastojina drvene mase. Zbog visinskog utjecaja na višim padinama Krndije najviše su zastupljene bukove šume, a na ocjeditim površinama prevladavajuća je zajednica hrasta kitnjaka i običnog graba.

3.3.5. Vode

Glavni faktori u oblikovanju vrlo složenog postojećeg režima površinskih voda svakako su reljef i klimamorfološki procesi u prošlosti, no izrazito značaju ulogu imaju i noviji antropogeni zahvati (izvedba velikoga broja rasteretnih, odvodnih i dovodnih kanala) koji su vršeni uglavnom s ciljem melioracije poljoprivrednog tla (odvodnja i zaštita od poplava), odnosno u svrhu društveno-gospodarskog razvoja.⁹

Hidrografsko-hidrološke karakteristike područja imaju veliki utjecaj na pedogenezu i proizvodnu sposobnost tala. Vodotoci i kanalska mreža, koji bi trebali drenirati područje, u vlažnom dijelu godine nisu u stanju primiti viškove vode, što uvjetuje povremeno stagniranje donjih voda u biljnofiziološki aktivnom dijelu tla.

Različitost litološkog sastava tla i tektonski položaj pojedinih stijena određuju veličinu i važnost vodnog lica. Dubine do vode zbog toga najčešće kolebaju od 20 do 80 m, a najveći kapacitet kreće se od 7 l/s. Za razliku od Središnje Hrvatske, gdje se voda u podzemlju kreće slobodno, u Istočnoj Hrvatskoj nalazi se pod manjim (subarteška) ili većim tlakom (arteška).

Vodne prilike u litološki toliko različitim stijenama podložene su velikim oscilacijama, primjerice, od 4-8 m u praporu i pješčano-glinovitim poslojcima, pa do 10 m u ostalim taložinama. Prvi vodonosni sloj najčešće nije pogodan za piće te se za vodoopskrbu iskorištavaju redovito dublji horizonti.

Područje Općine Feričanci pripada vodnom području sliva Drave i Dunava, a u cjelosti se nalazi na slivnom području "Karašica-Vučica".

Kroz područje Općine Feričanci protječu vodotoci Iskrica, Marjanac i Gernjašnica, koji su dio brdskog bujičnog područja rijeke Vučice. Na uređenju bujičnih tokova izvođeni su radovi u smislu djelomičnih regulacija i izgradnji manjeg broja regulacijskih građevina (pragova, sruba), te objekti zaštite dna i pokosa.

Naselje Gazije poznato je po izvorištu vode Babin potok, koje svojom bistrom i čistom brdskom vodom daje dodatnu čar ovom naselju. Na području naselja Gazije, prema spoznajama i očitovanju lokalnog stanovništva, postoje izvorišta tople i slane vode, koja službeno nisu istražena no predstavljaju značajan razvojni potencijal.

Sukladno važećem Prostornom planu uređenja Općine Feričanci predviđena je gradnja akumulacijskog jezera u svrhu prikupljanja oborinskih voda i zaštite od plavljenja okolnih naselja, a može se koristiti u svrhu razvoja kontinentalnog turizma.

Na području Općine Feričanci postoji sustav za odvodnjavanje, koji obuhvaća vodotok Iskricu (dužine 6,6 km) i Marjanac (dužine 5,4 km - melioracijski objekt I. reda), te pritok Iskrica - Gernjašnica (dužine 4,4, km - melioracijski objekt II. reda). U sklopu rješavanja

---

⁹ Izvor: Program zaštite okoliša za područje Osječko-baranjske županije, str. 24

odvodnje poljoprivrednih površina izgrađena je odvodnja podzemnom drenažom na površini od 420 ha. Ukupna dužina sabirnih i parcelnih kanala (melioracijski objekt III. i IV. reda) na području Općine iznosi cca 50 km, s prosječnom dubinom 1,5 m i širinom na razini terena 8 m.

Na području općine nalazi se ribnjak Osilovac, površine 10 ha, a opskrbljuje se vodom iz izvora između naselja Dolci i Magadinovac, te iz potoka Marjanac. Ribnjak posluje u sklopu tvrtke „Osilovac d.o.o.“ iz Feričanaca. Drugi ribnjak nalazi se na području naselja Vučjak Feričanački na kojem planira izgradnja akumulacijsko jezero koje je u fazi realizacije, a koje će biti u funkciji turizma i navodnjavanja u procesu poljoprivredne proizvodnje.

3.3.6. Eksploatacija mineralnih sirovina

Podgorje Krndije je prostor nalazišta mineralnih sirovina. Na području k.o. Gazije postoji kamenolom „Jovac“. Koncesiju nad kamenolomom imaju „Hrvatske šume“ te one ovdje eksploatiraju tehnički građevinski kamen. Površina ovog eksploatacijskog polja iznosi 4,20 ha.

3.4. Krajobrazna i biološka raznolikost

Veći dio Općine Feričanci rasprostire se na blagim brežuljcima i ravničarskom terenu. Prostor Općine pripada agrarnom krajobrazu s kompleksima šuma i poplavnih područja. Južne dijelove Općine karakterizira prelazak s ravničarskog krajobraza na brežuljkaste predjele prekrivene šumama i vinogradima. Ovaj prostor pripada osnovnoj krajobraznoj jedinici Panonska gorja. Glavne krajobrazne vrijednosti ovog područja čine izolirani, šumoviti gorski masivi, bez dominantnih vrhova, postupni reljefni prelazi s prstenom brežuljaka.

Šume i ribnjaci obiluju bogatstvom biljnog i životinskog svijeta, a ovdje se gnijezdi i zaštićena vrsta orao štekavac.

Na području Općine Feričanci nema registriranih zaštićenih dijelova prirode niti u jednoj kategoriji koju predviđa Zakon o zaštiti prirode, ali postoje predjeli prirodne i krajobrazne vrijednosti predloženi za istraživanje i valorizaciju Prostornim planom uređenja Općine Feričanci, i to južni, brdski i uglavnom pošumljeni dijelovi Općine.

3.5. Stanovništvo

3.5.1. Osnovni podaci o stanovništvu

Općina Feričanci mala je općina te je prema popisu stanovništva iz 2011. godine imala 2.134 stanovnika raspoređenih u četiri naselja, od čega čak 76% stanovnika živi u općinskom središtu, naselju Feričanci. Po broju stanovnika Općina čini svega 0,7% stanovništva

Osječko-baranjske županije. Sljedeća tablica pokazuje kretanje broja stanovnika Općine Feričanci u usporedbi s Osječko-baranjskom županijom i Republikom Hrvatskom.

Tablica 3. Kretanje broja stanovnika Općine Feričanci u razdoblju od 1961. do 2011. godine

	Broj stanovnika					
	1961.	1971.	1981.	1991.	2001.	2011.
Općina Feričanci	3.574	3.297	2.851	2.676	2.418	2.134
Feričanci	2.707	2.557	2.227	2.092	1.854	1.626
Gazije	249	166	116	80	93	53
Valenovac	281	243	190	211	201	185
Vučjak Feričanački	337	331	318	293	270	270
Osječko- baranjska županija	328.634	351.164	356.286	367.193	330.506	305.032
Republika Hrvatska	4.159.696	4.426.221	4.601.469	4.784.265	4.437.460	4.284.889

(Izvor: Državni zavod za statistiku)

Iz podataka u prethodnoj tablici vidljiv je kontinuiran pad broja stanovnika Općine Feričanci, čak i u godinama dok je u Osječko-baranjskoj županiji, a i na razini države, broj stanovnika rastao. Stanovništvo Općine Feričanci u razdoblju od 50 godina smanjilo se za čak 40,3 %, a u razdoblju između posljednja dva popisa za 11,7%.

Prosječna gustoća naseljenosti Općine Feričanci je 2001. godine iznosila 52,7 st/km², a 2011. godine 46,5 st/km². Uzme li se u obzir da je prosječna gustoća naseljenosti Osječko-baranjske županije 2011. godine iznosila 73,4 st./km², a državni prosjek je bio 75,71 st./km², može se reći da je područje Općine Feričanci vrlo rijetko naseljeno.

Uz negativan prirodni prirast, negativan migracijski saldo, i kao posljedicu svega toga kontinuirani pad broja stanovnika, odnosno depopulaciju, Općina Feričanci se sve više suočava s problemom nedovoljnih demografskih resursa kao osnovnog preduvjeta sveukupnog razvoja.

3.5.2. Dobna i spolna struktura stanovništva

Demografsko starenje predstavlja temeljno obilježje dobne strukture stanovništva u Republici Hrvatskoj, a taj trend nije zaobišao niti Općinu Feričanci. Kako bi se bolje uočili problemi starenja stanovništva Općine, u sljedećoj tablici su prikazani pokazatelji demografskog stanja u komparaciji s istim pokazateljima na razini Osječko-baranjske županije i Republike Hrvatske.

Tablica 4. Pokazatelji starosti stanovništva Općine Feričanci

2001.			2011.		
Prosječna starost ¹⁰	Indeks starenja ¹¹	Koeficijent starosti ¹²	Pro-sječna starost	Indeks starenja	Koeficijent starosti

Republika Hrvatska	39,3	90,7	21,6	41,7	115,0	24,1
Osječko-baranjska županija	38,7	84,1	20,8	41,2	106,3	22,8
Općina Feričanci	39,2	92,0	22,6	41,7	104,9	22,9

(Izvor: Državni zavod za statistiku)

Prethodna tablica jasno pokazuje negativna kretanja, odnosno stanovništvo Općine kontinuirano stari. U razdoblju između posljednja dva popisa prosječna starost stanovništva je porasla za 2,5 godine, a znatno se povećao i udio stanovništva iznad 60 godina starosti u odnosu na broj mladih osoba od 0 – 19 godina starosti.

Kako za sadašnji, a tako i za budući razvoj, posebno je važan odnos udjela djece (0-14), osoba u radnoj dobi (15-64) te starijih (65+). Smanjenje ukupnog broja stanovnika rezultat je dugogodišnjeg smanjenja broja živorođenih što dovodi do smanjenja broja mladih i smanjenog priljeva u radni kontingent, uz istovremen rast udjela stanovništva u dobi od 65 godina i starijeg. U usporedbi sa stanjem na području Osječko-baranjske županije, ali i Republike Hrvatske, posebno je alarmantan podatak da Općina Feričanci ima najmanji udio broja djece do 14 godina, uz istovremeni najveći pad udjela djece do 14 godina u ukupnom stanovništvu.

Tablica 5. Dobna struktura stanovništva Općine Feričanci (%)

Dobne skupine	Republika Hrvatska		Osječko-baranjska županija		Općina Feričanci	
	2001.	2011.	2001.	2011.	2001.	2011.
0 - 14	17,0	15,2	17,8	15,3	17,6	14,5
15 -64	67,0	67,1	67,0	67,8	65,5	68,6
65+	15,6	17,7	14,9	16,9	16,0	16,9
Nepoznato	0,4	-	0,3	-	0,9	-
Ukupno	100	100	100	100	100	100

(Izvor: Državni zavod za statistiku)

Demografska zanimljivost Općine Feričanci jest rodna uravnoteženost stanovništva, pri čemu je tek neznatno više žena. Tako je prema popisu iz 2011. godine bilo 1.064 muškaraca (49,86%) i 1.070 žena (50,14%).

Vrlo je važan i podatak o broju žena u fertilnoj dobi. U razdoblju između dva posljednja popisa stanovništva taj se broj smanjio za 85 žena ili čak za 15,7%.

¹⁰ **Prosječna starost** označuje srednje godine života cjelokupnog stanovništva određenog prostora (zemlje, grada itd.), a izračunava se kao aritmetička sredina starosti stanovništva.

¹¹ **Indeks starenja** jest postotni udio osoba starih 60 i više godina u odnosu na broj osoba starih 0 – 19 godina. Indeks veći od 40% kazuje da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja.

¹² **Koeficijent starosti** jest postotni udio osoba starih 60 i više godina u ukupnom stanovništvu. Osnovni je pokazatelj razine starenja, a kad prijeđe vrijednost 12% smatra se da je stanovništvo određenog područja zašlo u proces starenja.

3.5.3. Obrazovna struktura stanovništva

U pogledu obrazovne strukture stanovništva Općine Feričanci, može se reći da je ona nezadovoljavajuća te je daleko ispod županijskog i državnog prosjeka. Najveći udio u populaciji iznad 15 godina čine osobe sa završenom srednjom školom, njih 51,9%, dok udio visokoobrazovanog stanovništva iznosi samo 6,7%.

Tablica 6. Stanovništvo Općine Feričanci staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu

	Ukupno	Bez škole	1-3 razreda osnovne škole	4-7 razreda osnovne škole	Osnovna škola	Srednja škola ¹³	Visoko obrazovanje				Nepoznato
							Svega	Stručni studij ¹⁴	Sveučilišni studij ¹⁵	Doktorat znanosti	
Republika Hrvatska	3.632.461	62.092	34.786	249.081	773.489	1.911.815	595.233	212.059	371.472	11.702	5.965
Muškarci	1.731.610	12.664	7.768	76.705	315.683	1.038.800	277.420	99.663	170.833	6.926	2.568
Žene	1.900.851	49.428	27.018	172.376	457.806	873.015	317.811	112.396	200.639	4.776	3.397
Udio¹⁶	100%	1,7%	1,0%	6,9%	21,3%	52,6%	16,4%	5,8%	10,2%	0,3%	0,2%
Osječko-baranjska županija	258.226	5.502	2.532	16.176	68.694	132.290	32.878	11.286	20.922	670	154
Muškarci	122.973	1.045	602	5.159	27.574	73.190	15.355	5.368	9.592	395	48
Žene	135.253	4.457	1.930	11.017	41.120	59.100	17.523	5.918	11.330	275	106
Udio	100%	2,1%	1,0%	6,3%	26,6%	51,2%	12,7%	4,3%	8,1%	0,3%	0,1%
Općina Feričanci	1.825	34	27	133	560	948	123	59	64	-	-
Muškarci	908	7	6	40	214	595	46	21	25	-	-
Žene	917	27	21	93	346	353	77	38	39	-	-
Udio	100%	1,9%	1,5%	7,3%	30,7%	51,9%	6,7%	3,2%	3,5%	-	-

(Izvor: Državni zavod za statistiku)

Iz prethodne tablice vidljivo je da je na nižim razinama obrazovanja daleko veći udio žena, muškarci su zastupljeniji na razini srednjoškolskog obrazovanja, da bi žene ponovno dominirale na razini visokog obrazovanja.

U odnosu na 2001. godinu, struktura stanovništva prema najvišoj završenoj školi ponešto je izmijenjena. Smanjen je udio stanovništva bez škole i s nezavršenih osam razreda osnovne škole, prije svega jer je ovdje bila riječ o starom stanovništvu. Dijelom zbog te činjenice, a i činjenice da se stanovništvo sve više obrazuje, došlo je do povećanja udjela stanovništva sa završenom osnovnom i srednjom školom. Udio visokoobrazovanog stanovništva nije se

¹³ Obuhvaćene su sve srednje škole – industrijske i obrtničke strukovne škole, škole za zanimanje, škole za KV i VKV radnike, tehničke i srodne strukovne škole i gimnazije.

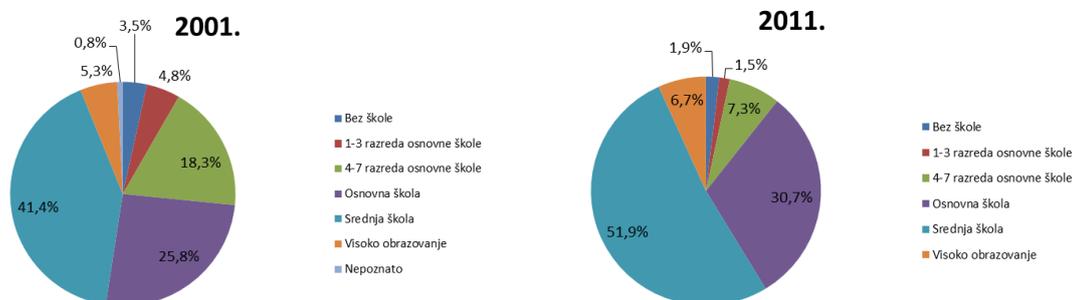
¹⁴ Obuhvaćene su sve više škole, I. (VI.) stupnjevi fakulteta te stručni studiji po Bologni.

¹⁵ Obuhvaćeni su svi fakulteti, umjetničke akademije, svi sveučilišni studiji po Bologni te magistarski znanstveni, stručni i umjetnički studij.

¹⁶ Odnosi se na udio stanovnika starih 15 i više godina prema obrazovanju u ukupnom stanovništvu starom 15 i više godina na području RH, OBŽ i Općine Feričanci.

značajnije povećao. Jedan od razloga tomu je i nemogućnost pronalaska posla zbog čega mladi visokoobrazovani ljudi napuštaju Općinu Feričanci.

Slika 6. Struktura stanovništva Općine Feričanci starog 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi

(Izvor: Državni zavod za statistiku)

3.5.4. Zaposlenost i nezaposlenost

Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (Središnja služba Zagreb, Odjel plana i analize, siječanj 2015.) dana 31. prosinca 2014. u Općini Feričanci evidentirana su 352 korisnika mirovinskog osiguranja (zaposleni)¹⁷, što je u odnosu na isti mjesec prethodne godine porast od 2,9% ili 10 korisnika.

Od ukupnog broja zaposlenih osoba najveći je broj zaposlen kod pravnih i fizičkih osoba, pri čemu nije došlo do značajnije promjene u strukturi zaposlenih u promatranom razdoblju.

Tablica 7. Korisnici mirovinskog osiguranja (zaposleni) prema mjestu rada 31. prosinca 2013. i 2014. godine u Općini Feričanci

Zaposleni	2013.		2014.		Indeks 13./12.
	Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	
Radnici kod pravnih osoba	226	66,1	231	65,6	102,2
Obrtnici	34	9,9	29	8,3	85,3
Poljoprivrednici	5	1,5	6	1,7	120
Samostalne profesionalne djelatnosti	10	2,9	6	1,7	120
Radnici kod fizičkih osoba	67	19,6	80	22,7	119,4
Ukupno	342	100	352	100	102,9

(Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Središnja služba Zagreb (siječanj 2014., siječanj 2015.))

Prema spolu, dominira 235 zaposlenih muškaraca s udjelom od 66,8% u odnosu na 117 zaposlenih žena s udjelom od 33,2%. Struktura zaposlenim prema spolu ostala je približno

¹⁷ Radi se o podacima prema mjestu rada, te se zbog dnevnih migracija ne mogu uspoređivati s brojem nezaposlenih koji se vode prema mjestu stanovanja

ista, uz činjenicu da se broj zaposlenih muškaraca povećao za 6,3%, a broj zaposlenih žena smanjio za 3,3%.

Tablica 8. Korisnici mirovinskog osiguranja (zaposleni) prema spolu 31. prosinca 2013. i 2014. godine u Općini Feričanci

	Spol	2013.		2014.		Indeks 14./13.
		Broj	Udio (%)	Broj	Udio (%)	
Općina Feričanci	Muškarci	221	64,6	235	66,8	106,3
	Žene	121	35,4	117	33,2	96,7
	Ukupno	342	100	352	100	102,9
Osječko- baranjska županija	Muškarci	43.890	54,1	43.337	54,0	98,7
	Žene	37.241	45,9	36.853	46,0	99,0
	Ukupno	81.131	100	80.190	100	98,8

(Izvor: Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Središnja služba Zagreb (siječanj 2014., siječanj 2015.))

U promatranom razdoblju od 2005. – 2014. godine podaci o broju nezaposlenih osoba približno prate trend u Osječko-baranjskoj županiji, ali i na razini kontinentalne Hrvatske. Od 2005. do 2008. godine broj nezaposlenih se smanjuje, tada nastupa recesija i pad gospodarke aktivnosti zbog koje ljudi u većem broju ostaju bez posla te broj nezaposlenih konstantno raste. U Općini Feričanci tek 2013. godine dolazi do smanjenja broja nezaposlenih, ali već sljedeće godine taj broj ponovno raste. Na razini kontinentalne Hrvatske, 2004. godine dolazi do smanjenja broja nezaposlenih za 4,9%, ali to nije samo posljedica povećanog zapošljavanja nego i brisanja iz evidencije Zavoda zbog raznih razloga (neaktivnost, odseljavanje u inozemstvo...).

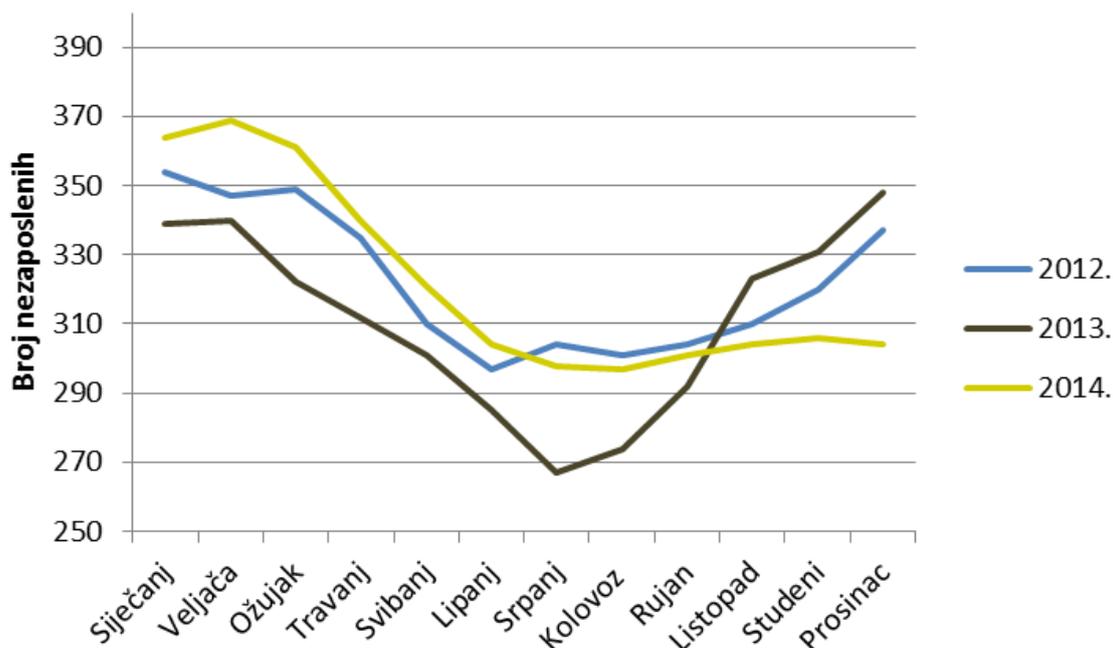
Tablica 9. Prosječan broj nezaposlenih na području Općine Feričanci od 2005. do 2014. godine

Godina	Kontinentalna Hrvatska		Osječko-baranjska županija		Općina Feričanci	
	Broj nezaposle- nih	Verižni indeks	Broj nezaposle- nih	Verižni indeks	Broj nezaposle- nih	Verižni indeks
2005.	212.743	-	32.120	-	309	-
2006.	200.972	94,5	30.176	93,9	295	95,5
2007.	180.738	89,9	27.806	92,1	286	96,9
2008.	161.853	89,6	25.633	92,2	256	89,5
2009.	180.980	111,8	28.561	111,4	280	109,4
2010.	209.549	115,8	32.723	114,6	308	110,0
2011.	211.388	100,9	32.663	99,8	320	103,9
2012.	224.857	106,4	34.438	105,4	322	100,6
2013.	240.074	106,8	36.627	106,4	311	96,6
2014.	228.281	95,1	36.632	100,0	322	103,5

(Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje)

Broj nezaposlenih tijekom godine uvelike ovisi o sezonskim kretanjima. Tako je najveći broj nezaposlenih u zimskim mjesecima. Obično se krajem veljače nezaposlenost počinje smanjivati te doseže minimum u ljetnim mjesecima. Ova kretanja određena su ponajprije sezonskom zaposlenošću u turizmu, poljoprivredi i građevinarstvu.

Slika 7. Broj nezaposlenih u Općini Feričanci po mjesecima u razdoblju od 2012. do 2014. godine

(Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje)

Prema razini obrazovanja, najviše je nezaposlenih sa završenom srednjom školom (59,6%) i osnovnom školom (24,5%), što je i razumljivo s obzirom na prilično lošu strukturu stanovništva u pogledu obrazovanja i vrlo mali udio visokoobrazovanog stanovništva. Struktura nezaposlenosti prema razini obrazovanja nije se značajnije promijenila u posljednje dvije godine.

Tablica 10. Struktura nezaposlenih prema razini obrazovanja u 2013. i 2014. godini na području Općine Feričanci

Razina obrazovanja	2013.		2014.		Indeks 14./13.
	Broj nezaposlenih	Udio (%)	Broj nezaposlenih	Udio (%)	
Bez škole i nezavršena osnovna škola	29	9,3	26	8,1	89,7
Završena osnovna škola	75	24,1	79	24,5	105,3
Srednja škola	185	59,5	192	59,6	103,8
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	15	4,8	16	5,0	106,7
Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	7	2,3	9	2,8	128,6
Ukupno	311	100	322	100	103,5

(Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje)

Za potpunije sagledavanje problema nezaposlenosti nužna je analiza dobne i spolne strukture nezaposlenih osoba. U ukupnom broju nezaposlenih na području Općine Feričanci prevladava dobna skupina od 20-29 godina sa 25,3%, a ako u obzir uzmemo osobe od 20-49 godina, kada je i produktivnost rada najveća, njihov je udio 67,4%. Gledajući udio nezaposlenih žena, primjetan je njihov nepovoljniji položaj u svim dobnim skupinama osim najstarije (60+). Udio

žena u ukupnom broju nezaposlenih osoba na području Općine veći je i od udjela na razini Osječko-baranjske županije, ali i na razini kontinentalne Hrvatske, i posljedica je činjenice da je Općina Feričanci ruralno područje u kojem je još uvijek prisutan tradicionalni način života koji podrazumijeva da je muškarac taj koji radi i privređuje, a žena se brine za obitelj.

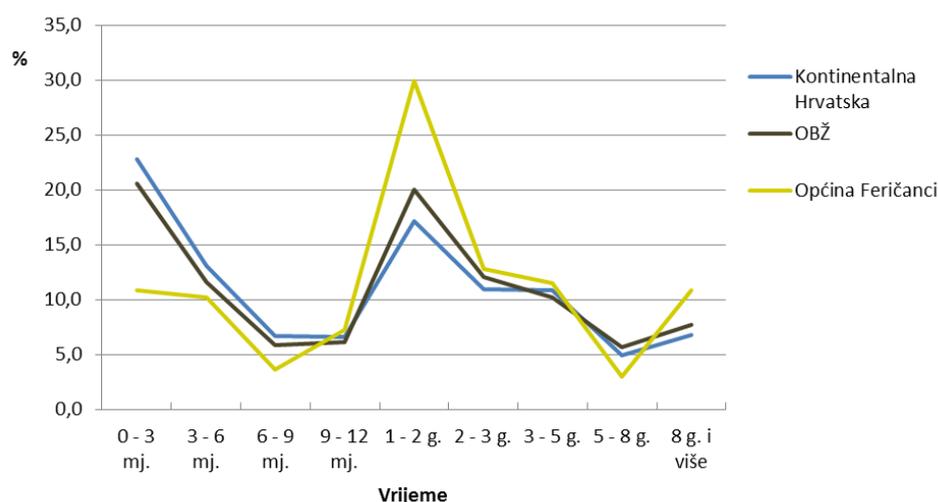
Tablica 11. Struktura nezaposlenih na području Općine Feričanci prema dobnim skupinama i spolu na dan 31.12.2014. godine (%)

Dobne skupine	Kontinentalna Hrvatska			Osječko-baranjska županija			Općina Feričanci		
	Broj nezaposlenih	Udio dobi ¹⁸	Udio žena ¹⁹	Broj nezaposlenih	Udio dobi	Udio žena	Broj nezaposlenih	Udio dobi	Udio žena
15-19	11.834	5,5	43,9	1.866	5,3	45,4	23	7,6	69,6
20-29	54.437	25,5	53,5	9.364	26,8	52,6	77	25,3	58,4
30-39	44.118	20,6	57,9	7.206	20,6	61,3	65	21,4	73,8
40-49	42.499	19,9	60,3	6.761	19,4	65,4	63	20,7	65,1
50-59	50.563	23,6	49,9	8.119	23,2	53,2	55	18,1	50,9
60 i više	10.385	4,9	25,5	1.624	4,7	25,2	21	6,9	33,3
Ukupno	213.836	100	53,0	34.940	100	55,4	304	100,0	60,9

(Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje)

Važan pokazatelj nezaposlenosti je trajanje nezaposlenosti. Stanovnici Općine Feričanci na zaposlenje čekaju nešto duže nego na razini Osječko-baranjske županije, ali i kontinentalne Hrvatske. U prvih godinu dana na razini Općine posao pronade 32%, na županijskoj razini 44%, a na razini kontinentalne Hrvatske gotovo 50% nezaposlenih. Najveći broj nezaposlenih stanovnika Općine na posao čeka od jedne do dvije godine, gotovo 30% od ukupnog broja nezaposlenih, a čak 38% i više od dvije godine.

Slika 8. Nezaposlenost na području Općine Feričanci prema trajanju kao udio u ukupnoj nezaposlenosti, na dan 31.12.2014. godine

(Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje)

¹⁸ Udio dobi pokazuje udio pojedine dobne skupine u ukupnom broju nezaposlenih na određenom području.

¹⁹ Udio žena pokazuje koliki je udio nezaposlenih žena unutar pojedine dobne skupine.

3.6. Stanje infrastrukture

3.6.1. Cestovni promet

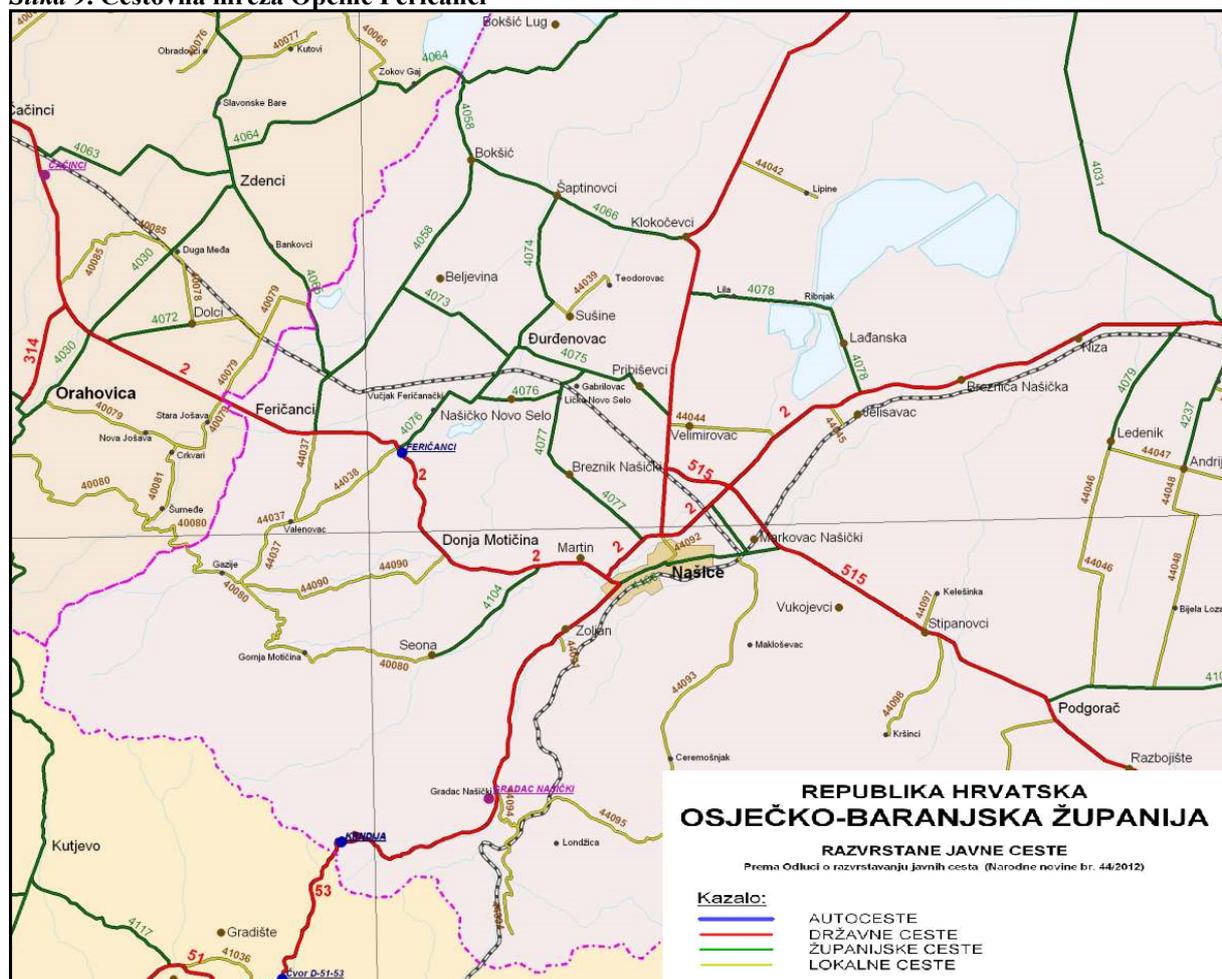
Javne ceste se u skladu sa Zakonom o cestama i Odlukom o razvrstavanju javnih cesta (NN 84/11, 22/13, 54/13, 148/13, 92/14) razvrstavaju u jednu od sljedeće četiri skupine:

1. autoceste,
2. državne ceste,
3. županijske ceste i
4. lokalne ceste.

Organizacijski autocestama upravlja i skrbe se za njih „Hrvatske autoceste“, državnim cestama „Hrvatske ceste“, a županijskim i lokalnim cestama na području Županije „Uprava za ceste Osječko-baranjske županije“.

Pored Zakona o cestama, ali prema kriteriju opće pristupačnosti pod jednakim uvjetima u cestovnoj mreži kao javne funkcioniraju i "nerazvrstane" ceste kojima upravljaju jedinice lokalne samouprave.

Slika 9. Cestovna mreža Općine Feričanci

(Izvor: Uprava za ceste Osječko-baranjske županije)

Područjem Općine prolazi važna državna cesta D2 (Podravska magistrala) koja povezuje zapadni s istočnim dijelom zemlje, a veže se i na mrežu glavnih europskih prometnica, te nekoliko županijskih i lokalnih cesta koje su od izuzetnog značaja za Općinu Feričanci. Na području Općine ne postoji autocesta, a popis razvrstanih cesta koje prolaze područjem Općine prikazan je tablicom koja slijedi.

Tablica 12. Popis razvrstanih cesta na području Općine Feričanci

Vrsta razvrstanih cesta	Ozna-ka ceste	Opis ceste	Du-ljina (km)
Državna	D2	GP Dubrava Križovljanska (granica R. Slovenije) – Varaždin – Virovitica – Našice – Osijek – Vukovar – GP Ilok (granica R. Srbije)	347,5
Županijska	Ž4058	D53 (Beničanci) – Bokšić Lug – Bokšić – Beljevina – Feričanci (D2)	24,2
	Ž4065	Zdenci (Ž4030) – Bankovci – Ž4058 (Feričanci)	5,8
	Ž4075	D2 – Vučjak Feričanački – Đurđenovac – Pribiševeci – D53	9,3
Lokalna	L40080	Duzluk (Ž4030) – Šumeđe – Gazije – Seona (Ž4104)	18,6
	L44037	Feričanci (D2) – Valenovac – Gazije (L40080)	4,9
	L44038	D2 – Valenovac (L44037)	3,4
	L44090	Gazije (L40080) – D. Motičina (D2)	6,0

Naselja Općine Feričanci relativno su dobro povezana s općinskim centrom asfaltiranim kolnim prometnicama.

3.6.2. Željeznički promet

Željezničke pruge u Republici Hrvatskoj, u svrhu određivanja načina upravljanja i gospodarenja željezničkom infrastrukturom te planiranja njezinoga razvoja, u skladu s člankom 14. stavkom 1. Zakona o željeznici²⁰, razvrstavaju se na:

1. pruge za međunarodni promet,
2. pruge za regionalni promet,
3. pruge za lokalni promet.

Sjevernim dijelom Općine Feričanci prolazi željeznička pruga prvog reda R202 Varaždin – Koprivnica – Virovitica – Osijek – Dalj nosivosti 225 kN/osov. To je jednokolosječna, neelektrificirana pruga koja je kategorizirana kao pruga za regionalni promet.

3.6.3. Energetika

Dostatnom električnom energijom opskrbljena su sva naselja Općine Feričanci.

²⁰ Zakon o željeznici (»Narodne novine«, br. 94/2013 i 148/2013)

Područjem Općine prolazi DV 110 kV Našice – Slatina i ne planira se gradnja drugih objekata ovog naponskog nivoa.

Distribucijska mreža na 35 kV naponskoj razini služi za dopremu električne energije u neposrednu blizinu većih skupina potrošača, a sadrži trafostanice 35/10 kV te podzemne kabelaške i nadzemne 35 kV dalekovode. Ovim dalekovodima se TS 35/10 kV povezuju s TS 110/35 kV iz kojih se napajaju, a također se i međusobno povezuju.

Područjem Općine prolazi i DV 35 kV Našice – Slatina te se ne planira se gradnja novih građevina ovog naponskog nivoa.

Mreža na 10 kV naponskoj razini služi za dopremu električne energije do skupina kućanstava ili pojedinih gospodarskih ili javnih sadržaja, a sadrži trafostanice 10/0,4 kV i 10(20)/0,4 kV, te podzemne kabelaške i nadzemne 10 kV i 20 kV dalekovode.

Distribucijska mreža za opskrbu zemnim plinom u cijelosti je izgrađena za naselja Feričanci, Valenovac i Vučjak Feričanački te se može govoriti o gotovo punoj plinifikaciji cijelog područja Općine. Naselje Gazije koje broji samo 24 kućanstva nije plinificirano.

Područjem Općine prolazi dio plinovodnog sustava Hrvatske, odnosno dionica magistralnog plinovoda.

Područje naselja Feričanci i Valenovac opskrbljuje se plinom tlaka 1-3 bara preko mjerno - redukcijske stanice u Feričancima (jedna mjerna linija, izlazni tlak 3 bara, nazivni kapacitet 4.000 m³/sat), a područje naselja Vučjak Feričanački plinom tlaka 1-3 bara preko mjerno-redukcijske stanice Đurđenovcu (jedna mjerna linija, izlazni tlak 3 bara, nazivni kapacitet 4.000 m³/sat).

Obnovljivi izvori energije trenutno se koriste vrlo slabo. Na području općine postoje velike količine biljnih otpadaka i ostale biomase, te postoje mogućnosti za njihovo korištenje u proizvodnji energije. Tvrtka „Osilovac d.o.o.“ sagradila je bioplinsko postrojenje snage 999 kW na farmi krava u Feričancima te na taj način iskorištava viškove stajnjaka i kukuruzne silaže, a osim električne energije koja se isporučuju se u mrežu HEP-a, proizvodi se i toplinska energija za vlastite potrebe.

3.6.4. Vodoopskrba, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Vodoopskrba stanovnika i svih ostalih korisnika vode na dijelu područja Općine Feričanci riješena je iz javnog vodoopskrbnog sustava „Našički vodovod“ kojim upravlja komunalna tvrtka „Našički vodovod d.o.o.“ iz Našica, a sastavni je dio Regionalnog vodoopskrbnog sustava „Slavonska podravina“ koji će, kada bude dovršen, povezivati crpilišta u Našicama, Orahovici, Slatini, Donjem Miholjcu te Valpovu.

Vodoopskrbni sustav Našice obuhvaća područje Grada Našica i dijelove općina Feričanci, Donja Motičina, Đurđenovac i Podgorač. Cjelokupan sustav temelji se na korištenju

podzemne vode s crpilišta „Velimirovac“ te crpilišta „Toplice“ u Gornjoj Motičini i izvorištu Seona. Sustav se sastoji od izvorišta i crpilišta, transportne i distributivne vodovodne mreže i rezervoarskog prostora (vodotoranj u Našicama i Tajnovac u Zoljanu).

Crpilište „Velimirovac“ (na području Grada Našica), kao osnova sustava, sastoji se od tri bušena zdenca pojedinačne izdašnosti 30-40 l/s. Zahvaćena sirova voda ima povećani sadržaj željeza i mangana pa je izgrađen uređaj za deferizaciju kapaciteta 150 l/s. Na crpilištu se nalazi i rezervoarski prostor veličine 4 x 75 m³. Dezinfekcija vode moguća je klor dioksidom ili natrij-hipokloritom. Nakon pročišćavanja voda se putem tlačne distribucijske stanice tlači u transportnu i vodoopskrbnu mrežu i vodotoranj u Našicama.

Trenutno samo dva naselja Općine (Feričanci i Vučjak Feričanački) imaju riješeno pitanje vodoopskrbe iz javnog vodoopskrbnog sustava „Našički vodovod“, dok se stanovništvo Valenovca vodom opskrbljuje iz lokalnog vodovoda, a stanovništvo Gazija ima opskrbu vodom putem individualnih bunara. Budući da je uporaba vode stanovnika Gazija iz prvog vodonosnog horizonta vrlo upitna sa zdravstveno-higijenskog stajališta, te da slični problemi prate i opskrbu vodom naselja Valenovac (izvorište lokalnog vodovoda nalazi se u depresiji iznad koje se nalaze vinogradi nad kojima se vrši intenzivan kemijski tretman) nužno je i ova dva naselja povezati na javni vodoopskrbni sustav „Našički vodovod“.

Na području Općine Feričanci situacija s odvodnjom i pročišćavanjem otpadnih voda nije adekvatno riješena. Ne postoji organizirani sustav odvodnje i pročišćavanja. Pojedinačna rješenja, kao što su septičke jame i drugi manji uređaji obično su građeni nestručno, ne držeći se osnovnih sanitarno-tehničkih principa. Učestalo je direktno ispuštanje otpadnih voda u vodotoke i tlo. Postojeće stanje niti omogućava zadovoljavajući standard življenja stanovništva, niti odgovarajuću zaštitu okoliša te su u tom smislu neophodne mjere koje će dovesti do implementacije već planiranih rješenja u cilju njegova unapređenja.

Odvodnja oborinskih voda svih naselja na području Općine trenutno se vrši otvorenim kanalima u vodotoke, a odvodnja fekalnih voda riješena je izgradnjom septičkih jama i gnojnice.

Kanalizacija je djelomično izgrađena u naselju Feričanci, ali radovi na izgradnji kanalizacije, iako započeli još 2008. godine, još uvijek nisu završeni. Osim kanalizacije, nužna je i izgradnja pročistača otpadnih voda.

3.6.5. Gospodarenje otpadom

Do 2012. godine otpad se odlagao na odlagalište otpada „Strm Breg“ koje se nalazi sjeverno od naselja Feričanci, sa zapadne strane županijske ceste 4058. Odlagalište je zatvoreno jer nije bilo usklađeno sa zakonskim propisima i ekološkim standardima te nije imalo lokacijsku, građevinsku i uporabnu dozvolu. Potpisan je ugovor o financiranju sanacije odlagališta sredstvima EU.

Na području Općine ipak postoji organizirano prikupljanje komunalnog otpada. Koncesiju za odvoz otpada Općina Feričanci je dodijelila poduzeću „Fešk d.o.o.“ koje prikupljeni otpad odvozi na legalno odlagalište u susjedni grad Orahovicu.

Napravljen je Plan sanacije odlagališta neopasnog otpada „Strm Breg“ te je izrađen elaborat o utjecaju na okoliš. Izrađena je projektna dokumentacija u potpunosti. Rok za završetak sanacije je 2016. godina.

Za efikasno korištenje i gospodarenje otpadom, a u cilju poboljšanja postojećeg stanja u Općini Feričanci, potrebno je izgraditi reciklažna dvorišta na kojima će se vršiti kontrolirano prikupljanje opasnog otpada iz kućanstava (kiseline, ulja i zauljeni otpad, baterije, boje, pesticidi i slično). Odvojeno prikupljanje pojedinih vrsta otpada (papir, staklo, metali, plastika i slično) predviđeno je tipiziranim posudama odnosno spremnicima, koji se postavljaju na javnim površinama (jedan spremnik za jednu vrstu otpada na 500 stanovnika).

Određena je lokacija za izgradnju reciklažnog dvorišta i kreće se u postupak izrade projektne dokumentacije.

3.6.6. Elektroničke komunikacije

Ocjena stanja mreže elektroničkih komunikacija ukazuje na visoki i ujednačeni stupanj razvijenosti sustava elektroničkih komunikacija. Analiza mogućnosti razvoja elektroničkih komunikacija pokazuje da ugradnjom suvremene tehnologije postoje velike mogućnosti u opsegu, kvaliteti, asortimanu i brzini usluga. U naselju Feričanci je izgrađena nova telefonska centrala (UPS - udaljeni pretplatnički stupanj), kapaciteta 1.024 priključka. Također, na području općine su trenutno izgrađene dvije bazne stanice za mobilnu telefoniju (T-Com i VIPnet).

Nastoji se omogućiti veće korištenje informacijske tehnologije, između ostalog, pojavom novih konkurenata u nuđenju usluga elektroničkih komunikacija.

3.6.7. Poslovna infrastruktura

Malo i srednje poduzetništvo je glavni pokretač gospodarskog razvitka kao i osnova za stvaranje novih radnih mjesta. Uvažavajući tu činjenicu, Općina Feričanci je djelomično uredila Poslovnu zonu „Dračica 1“. Zona je smještena u sjeveroistočnom dijelu naselja Feričanci, uz županijsku cestu Ž4058 Beničanci-Bokšić Lug-Bokšić-Beljevina-Feričanci (D2). Ukupna površina poslovne zone iznosi 5,33 ha.

Poslovna zona nalazi se u komunalno opremljenom dijelu naselja Feričanci što omogućuje budućim poslovnim subjektima smještenima u zoni infrastrukturni priključak na vodoopskrbu, odvodnju, električnu i plinsku mrežu, odnosno u sustav elektroničkih komunikacija.

Kako je predviđeno PPUO Feričanci, u sklopu poslovne zone dozvoljena je izgradnja poslovnih i proizvodnih građevinskih objekata (dozvoljeno obavljanje djelatnosti trgovine, komunalnih i uslužnih djelatnosti, industrije ili različitih kombinacija prethodno navedenih).

Minimalna površina građevinskih čestica za objekte proizvodne namjene iznose 1.500 m², dok minimalna površina građevinskih čestica za objekte poslovne namjene iznosi 500 m².

Prostornim su planom definirane građevinske parcele namijenjene pretežitom obavljanju trgovačke djelatnosti, parcele namijenjene pretežitom obavljanju proizvodne djelatnosti, odnosno komunalno-servisne djelatnosti, ovisno o smještaju parcele na području obuhvata poslovne zone. S obzirom na takvu kategorizaciju definiranu PPUO Feričanci pojavljuje se problem ograničenja prihvata pojedinih investitora zainteresiranih za pojedine lokacije u poslovnoj zoni s obzirom na vrstu djelatnosti kojom se bave. Kako bi se ovo ograničenje uklonilo planira se ići u izmjene PPUO Feričanci čime će se izmijeniti prethodna kategorizacija mogućih djelatnosti na pojedinim parcelama, ovisno o njihovoj lokaciji unutar same zone.

Gledajući infrastrukturnu dostupnost, zona je smještena uz samu županijsku cestu Ž 4058 s mogućnošću izvedbe kolnog priključka sa svake parcele. Priključci vodoopskrbe, odvodnje, plina i električne energije dovedeni su do rubnih dijelova zone.

Izgradnja javnog parkirališta, pješačkih staza i pripadajućeg zelenila još nije realizirana, a predviđena je PPUO.

Očekuje se izgradnja telefonske infrastrukture polaganjem telekomunikacijskih kabela, a ista se treba spojiti na postojeći optički kabel položen u koridoru županijske ceste.

Vodoopskrba i opskrba plinom u Zoni u potpunosti su riješene, a rasvjeta i priključci na električnu energiju tek djelomično.

Kanalizacijska mreža nije provedena u području poslovne zone, iako je PPUO predviđeno rješenje problema odvodnje. U planu je što ranije u potpunosti provesti mrežu odvodnje u području poslovne zone.

Jedan od strateških ciljeva je uspostaviti potrebnu komunalnu infrastrukturu u poslovnoj zoni kako bi se investitorima omogućili što kvalitetniji uvjeti za početak obavljanja gospodarske djelatnosti.

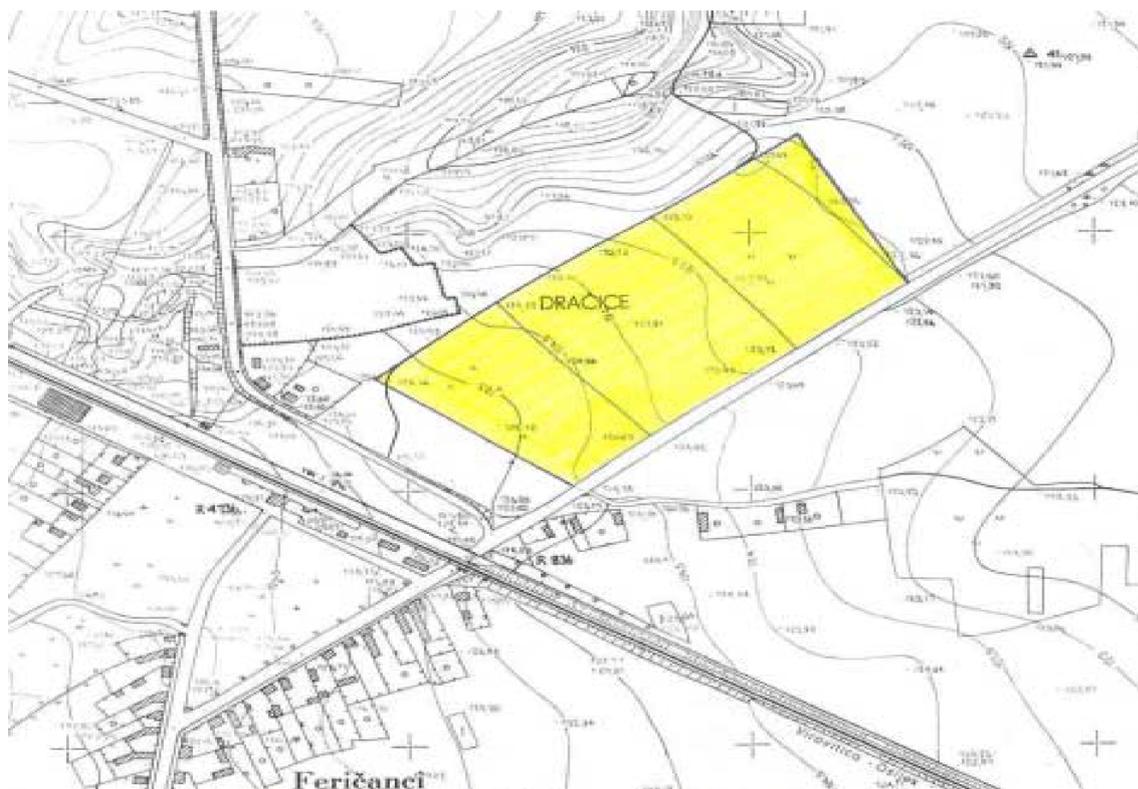
Kako bi osigurala priljev izravnih investicija u poslovnu zonu, Općina Feričanci donijela je niz poticajnih mjera kojima se nastoji privući domaće i strane *greenfield* investicije.

Vrsta poticaja	Način obračuna	Olakšice za investitore
<i>Greenfield investicije</i>		
Cijena građevinskog zemljišta	m²	6,00 HRK
Komunalni doprinosi: – obračun po m³ prostora;	m³	0,50 HRK
Komunalna naknada		1. godina – oslobođen 2. godina – 50 % obračunate obveze 3. godina – 75 % obračunate obveze

Od ukupno 13 raspoloživih građevinskih parcela, prodane su dvije parcele namijenjene proizvodnji.

Za budući je period planirano i infrastrukturno opremanje poslovne zone „Dračica 2“. Zona je smještena u sjeveroistočnom dijelu naselja Feričanci, uz županijsku cestu Ž4058, površine 5,93 ha u vlasništvu Republike Hrvatske, ali je podnesen zahtjev za prenošenje vlasništva na Općinu Feričanci. Što se infrastrukturnog opremanja zone tiče, nisu još poduzimane nikakve aktivnosti, ali koje se planiraju za period nakon što bude u potpunosti izgrađena poslovna zona „Dračica 1“ i budu prodane sve raspoložive parcele u njoj. Do 2017. godine je u planu pribavljanje dokumentacije za ishođenje građevinske dozvole.

Slika 10. Poslovne zone „Dračice“, Općina Feričanci

3.6.8. Društvena infrastruktura

Društvene djelatnosti sa svojom pripadajućom infrastrukturom uvelike pridonose podizanju standarda i kvalitete života stanovnika Općine Feričanci

Glavnina društvene infrastrukture smještena je u samom centru općinskog središta Feričanci. Ovdje se nalazi zgrada Općine i Poštanski ured Feričanci.

Od predškolskih ustanova na području Općine djeluje Dječji vrtić „Zvončić“ iz Našica, Područni vrtić Feričanci. Vrtić je smješten u samom centru naselja Feričanci u staroj zgradi iz 1910. godine, ukupne površine 127 m² u kojoj je organiziran boravak dvadesetak djece u jednoj odgojnoj skupini. Zgrada je obnovljena te je sada i vizualno i estetski ugodna oku. Osim vrtića ovdje je smještena i likovna galerija te udruga mladih. Prostor dvorišta opremljen je spravama za dječju igru s mogućnošću dopuna. U istoj se zgradi nalazi i vinski muzej Frankonija.

Osnovno obrazovanje organizirano je u okviru Osnovne škole „Vladimir Nazor“ u Feričancima. Ovoj školi pripadaju i dva područna odjela izvan područja Općine (PO Donja Motičina i PO Seona). Učenici iz ostalih naselja odvoze se na nastavu u Feričance. Školske godina 2014./2015. škola je imala 263 učenika u 17 razrednih odjeljenja. Nastava je organizirana od 1. do 8. razreda i ima zaposlenih devet učitelja razredne nastave, 18 učitelja predmetne nastave, dva stručna suradnika te 11 ostalih djelatnika.

Ukupni korisni prostor škole, zajedno s pripadajućom dvoranom, iznosi oko 2.200m². Školska zgrada je izgrađena 1972. godine, a rekonstruirana 1999. godine. Školska dvorana površine je 480 m², a vanjska igrališta prostiru se na površini od 800 m².

Od objekata primarne zdravstvene zaštite u naselju Feričanci postoji zgrada Doma zdravlja Našice u kojoj su smještene ambulanta kućne medicine, stomatološka ambulanta kao i ljekarna.

3.7. Kulturno-povijesna baština

Prema podacima iz registra kulturnih dobara Ministarstva kulture Republike Hrvatske na području Općine Feričanci nalaze se tri pojedinačna kulturna nepokretna kulturna dobra te jedno pojedinačno pokretno kulturno dobro. Među pojedinačna kulturna nepokretna ubrajaju se Kurija Mihalović u Feričancima, crkva Sv. Duha u Feričancima te crkva sv. Trojice u Gazijama. Pojedinačno pokretno kulturno dobro predstavljaju orgulje u crkvi Sv. Duha. Na području Općine Feričanci nalazi se i djelomično istraženo arheološko nalazište Sadice.

Kurija Mihalović smještena je u širem središtu Feričanaca, uz državnu cestu D2 – Slatina Našice. Dao ju je podići Karlo pl. Mihalović. Njezina gradnja je trajala od 1793. do 1796. godine. Radi se o jednokatnom kasnobarokno-klasicističkom dvorcu, stroge kompozicije pročelja i obrade interijera, pravokutnog tlorisa, s altanom na dvorišnom pročelju. Od prostranog perivoja koji se pružao iza dvorca prema sjeveru, daleko preko potoka Iskrice, danas je sačuvan samo dio aleje lipa iza same kurije. On je i danas osobit ukras Feričanaca, unatoč brojnim pregradnjama i promjenama koje su devastirale njegov izgled, a svojom veličinom i kvalitetom gradnje rubni je primjer kurije odnosno dvorca. Njegove su karakteristike u nedavnim istraživanjima i djelomičnoj obnovi krovišta pokazale da je važan ulomak baštine Slavonije, kako s motrišta graditeljske povijesti s obzirom na tipološke i stilske veze koje uspostavlja sa srodnim suvremenim gradnjama u kontinentalnoj Hrvatskoj, tako i kao naručiteljski domet slavonskih vlastelina u tom kraju. Jedna od osobitosti je i potpuno sačuvana dokumentacija koja prati sve faze njezine izgradnje, što je u nas izrazito rijedak slučaj. Od 1972. godine kurija je zaštićena kao spomenik kulture te ima svojstvo kulturnog dobra, a nedavno je započela njena obnova i revitalizacija.

Župna crkva Sv. Duha u Feričancima sagrađena je 1803. godine u kasnobarokno-klasicističkom stilu. Iako se svojim izgledom i veličinom ne razlikuje puno od drugih crkava, zahvaljujući bogatstvu slika na svodu i na zidovima u cijelom unutrašnjem prostoru koji su nastali tijekom temeljite obnove 1907. godine, jedna je od najljepših u Slavoniji. Ministarstvo kulture to je prepoznalo te je pristupilo zaštitnim radovima koji traju od 2001. godine. No, dekorativno slikarstvo i kasnobarokna klasicistička arhitektura feričanačke crkve nije jedina posebnost ove sakralne građevine. Zanimljiva je i župna knjižnica smještena na katu sakristije, a koja je osnovana krajem 19. stoljeća. U crkvi se između ostalog, čuvaju i posmrtni ostaci nekoliko članova plemićke obitelji Mihalović. Crkva je dograđivana i uređivana više puta i nadaleko je poznata po freskama, vitrajima, drvenim oltarima te tornju sa zvonima i satom na sve četiri strane svijeta. U ovom se sakralnom objektu nalaze grbovi Kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije koja je od 1868. do 1918. godine bila u sastavu Austro-Ugarske Monarhije. Uz ova tri hrvatska grba na svodu broda crkve nalazi se i grb Bosne i Hercegovine, koja je 1908. priključena Monarhiji, ali ne i Kraljevini. Iako svojim izgledom i veličinom nisu posebno uočljivi, ovi grbovi čine feričanačku crkvu čine jedinstvenom i posebnom.

Orgulje u crkvi Sv. Duha u Feričancima su izrađene oko 1860. godine. Pretpostavlja se da su rad pečuškog graditelja Franza Fochta. 2010. godine dobile su status kulturnog dobra.

Slika 11. Župna crkva Sv. Duha, Feričanci

Slika 12. Kurija Mihalović, Feričanci

Srpska pravoslavna **crkva sv. Trojice u Gazijama** sagrađena je 1754. godine, nakon što je 1747. godine srušena stara drvena crkva i najstariji je sakralni objekt u Općini Feričanci. Smještena je u središtu sela i okružena je stoljetnim lipama. Ovo je jednostavna barokna jednobrodna građevina s polukružnim svetištem i zvonikom, rizalito istaknutim na zapadnom pročelju. U unutrašnjosti, prostor broda i svetišta dijeli drveni ikonostas. Brod je presvođen drvenim bačvastim svodom koji iznad svetišta poprima oblik trostrane kupole. Crkva je 2011. godine dobila status kulturnog dobra i stavljena je pod preventivnu zaštitu Ministarstva kulture. Vrijednost crkve leži u njezinim arhitektonsko-stilskim značajkama te očuvanoj izvornosti i specifičnosti pojedinih arhitektonskih elemenata, kao i osobitom prirodnom ambijentu u kojem se nalazi.

Evidentirani spomenici kulturne baštine su:

- Spomen-grobnica na mjesnom groblju u Feričanicima,
- Spomen-park s oznakom kamene gromade u Gazijama,
- Spomen-ploča na zgradi osnovne škole u Gazijama,
- Spomen-ploča – kuća Kovačević u Gazijama,
- Bista G. Kovačevića te
- Spomen-dom sa spomen pločama palim borcima ŽFT

Od evidentiranih arheoloških lokaliteta na području Općine se nalazi prapovijesno nalazište „Sadice“ u Vučjaku Feričanačkom.

3.8. Civilno društvo

Civilno društvo predstavljaju građani koji se aktivno uključuju u sva područja društvenog djelovanja. Organizacije civilnog društva svojim djelovanjem utječu na promjene u društvu te imaju potencijala u značajnoj mjeri doprinijeti stvaranju pravednijih i efikasnijih društvenih odnosa. Civilno društvo na području Općine vrlo je aktivno. Na dan je 19. kolovoza 2015. godine, prema podacima iz Registra udruga, na području Općine Feričanci aktivno 25 udruga među kojima su razna sportska, kulturna, vatrogasna i druga društva. Popis udruga nalazi se u tablici koja slijedi.

Tablica 13. Aktivne udruge na području Općine Feričanci na dan 19. kolovoza 2015. godine

R.br.	Naziv udruge	Adresa
1.	Hrvatsko kulturno društvo „Manuel“ Feričanci	Trg Matije Gupca 3, Feričanci
2.	Matica hrvatska Feričanci	Trg Matije Gupca 9, Feričanci
3.	UHBDDR, Ogranak Feričanci	Ferićeva 85, Feričanci
4.	Hrvatska udruga mladih „Svjetlost života“	Kolodvorska 137, Feričanci
5.	Poduzetnička lokalna udruga za savjetovanje Feričanci	Trg Matije Gupca 3, Feričanci
6.	INFORUR Feričanci	Kolodvorska 110a, Feričanci
7.	Udruga informatičara „INFER“ Feričanci	Brkićev arman 7, Feričanci
8.	Udruga hrvatskih branitelja Feričanci	Vinogradska 41, Feričanci
9.	Udruga oboljelih branitelja Domovinskog rata	Brkićev arman 7, Feričanci
10.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Feričanci	Dore Pejačević 2a, Feričanci
11.	Dobrovoljno vatrogasno društvo Valenovac	Braće Radića 57, Valenovac
12.	Udruga vinogradara, vinara i voćara - Feričanci	Trg Matije Gupca 3, Feričanci
13.	Hrvatsko planinarsko društvo „Sokol“ Feričanci	Trg Matije Gupca 9, Feričanci
14.	Udruga umirovljenika Općine Feričanci	Dore Pejačević 1, Feričanci
15.	AGAPE pomoć	Vinogradska 27, Feričanci
16.	Klub navijača i prijatelja „Dinama“ Feričanci	Ferićeva 18, Feričanci
17.	Društvo prijatelja HNK „Hajduk“ Split - Feričanci	Ferićeva 18a, Feričanci
18.	Športska zajednica Općine Feričanci	Ferićeva 18b, Feričanci
19.	Nogometni klub „FEŠK“ Feričanci	Ferićeva 18, Feričanci
20.	Boćarski klub „FEŠK – Feravino“ Feričanci	Ferićeva 18, Feričanci
21.	Teniski klub „FEŠK“ Feričanci	Ferićeva 18, Feričanci
22.	Društvo sportsko rekreativnog vježbanja „Viking“	Osilovačka 4, Feričanci
23.	Motociklistički klub Feričanci	Mirogojska 7, Feričanci

(Izvor: Registar udruga)

HKD „Manuel“ svake godine organizira :

- Feričanačko vince (22. siječnja, organizira se od 1974. godine)
- Smotru folklora (na Duhove - Dan Općine ili Bartolovo u 8. mjesecu)
- Susret pjesnika „Druženje s Manuelom“ (u 6. mjesecu)
- Likovnu koloniju (prvi vikend u 9. mjesecu)

HPD „Sokol“ organizira „Susrete planinara Hrvatske“ koji se održavaju prvi vikend u 9. mjesecu.

3.9. Gospodarstvo

3.9.1. Opća gospodarska situacija u uvjetima globalne gospodarske krize

Stanje je gospodarstva na području Republike Hrvatske, Osječko-baranjske županije, pa samim time i na području Općine Feričanci, u ovome trenutku teško. Pored negativnih utjecaja globalne ekonomske krize, gospodarstvo je Osječko-baranjske županije i ranije bilo u nezavidnom položaju, ne samo zbog dominantne uloge radno-intenzivne proizvodnje u gospodarskoj strukturi, već i zbog izostanka ulaganja u nove tehnologije, izravnih ratnih šteta koje su dovele do onesposobljavanja gospodarskih kapaciteta, gubitka tržišta, odljeva radne snage, odlaska kapitala i ostalih čimbenika koje sa sobom nosi tzv. tranzicijski proces.

Analizirajući županijske pokazatelje, porast nezaposlenosti varira od 10% do 35%, pri čemu Osječko-baranjska županija sa stopom nezaposlenosti iznad 20% zauzima deseto mjesto u

Republici Hrvatskoj. Poremećaj na tržištu rada mjeran indikatorom broja nezaposlenih i potražnje za radnicima po županijama nije u korelaciji sa stopom nezaposlenosti, a Osječko-baranjska županija prema ovim pokazateljima zauzima četvrto mjesto u Republici Hrvatskoj.

Gospodarske grane na koje je globalna kriza najviše utjecala su prerađivačka industrija, trgovina, turizam i građevinski sektor, te su u tom smislu najviše pogođene one županije gdje ti sektori dominiraju, a među njima je i Osječko-baranjska županija. Utjecaj globalne krize iz 2008. i 2009. godine odrazio se na gospodarstvo Osječko-baranjske županije u sljedećim pokazateljima: došlo je do smanjenja ukupnih prihoda poduzeća na području Županije, do pada izvoza, povećanja broja nelikvidnih poduzeća, povećanja nepodmirenih obveza i povećanja stope nezaposlenosti.

Kako na području cijele Republike Hrvatske, tako i na području Općine Feričanci postoji velika potreba za gospodarskim rastom u svrhu stvaranja novih radnih mjesta, a posebice u svrhu otvaranja mogućnosti za zapošljavanje mladih ljudi. Postojeća tradicija, prirodni i ljudski resursi, osnova su na kojoj se može i mora graditi. U nastavku se detaljnije opisuje stanje, mogućnosti i planovi u različitim sektorima gospodarstva Općine Feričanci.

3.9.2. Gospodarska struktura Općine Feričanci

Prema Registru poslovnih subjekata, na području je Općine Feričanci trenutno registrirano 14 poslovnih subjekata s ukupno 212 zaposlenika. Najzastupljenije djelatnosti su trgovina na veliko i malo i popravci motornih vozila i motocikala (29% udjela u ukupnom broju registriranih poslovnih subjekata), prerađivačka industrija (21%) te poljoprivredne, šumarske i ribarske djelatnosti (14%). Što se pak strukture zaposlenih po djelatnostima tiče, najviše je zaposlenih u prerađivačkoj industriji (44% udjela u ukupnom broju zaposlenih), zatim u poljoprivrednim, šumarskim i ribarskim djelatnostima (34%) te u osnovnoškolskom obrazovanju (19%).

Tablica 14. Struktura gospodarskih djelatnosti poduzeća na području Općine Feričanci

Redni broj	Gospodarska djelatnost	Broj poslovnih subjekata	Broj zaposlenih
1.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	2	73
2.	Prerađivačka industrija	3	93
3.	Građevinarstvo	1	1
4.	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	4	5
5.	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	1	0
6.	Obrazovanje	1	40
7.	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	1	-
8.	Umjetnost, zabava i rekreacija	1	-
UKUPNO		14	212

(Izvor: Registar poslovnih subjekata)

Od poslovnih subjekata koji se posebno ističu su poduzeća „FeraVino d.o.o.“ i „Osilovac d.o.o.“ koji zajedno zapošljavaju 160 ljudi te su pokretači razvoja Općine Feričanci.

„FeraVino d.o.o.“ je tvrtka srednje veličine koja se bavi uzgojem vinove loze i proizvodnjom vina. To je ujedno i najjači i najpoznatiji gospodarski subjekt na području Općine Feričanci. U svojem vlasništvu ima zasađeno oko 156 ha vinove loze. O bijelih sorata vinove loze najzastupljenija je graševina, a od crnih sorata frankovka. Od ostalih sorata vinove loze u vlasništvu „FeraVina“ zastupljene su bijeli pinot, rajnski rizling, chardonnay, a od crnih zweigelt, syrah, cabernet sauvignon, cabernet franc, merlot i pinot crni. Godišnja proizvodnja vina se kreće između 900.000 i 1.000.000 litara vina. „FeraVino“ svoje proizvode tradicionalno predstavlja po cijeloj Hrvatskoj, kao i na međunarodnim sajmovima vina i vinogradarske opreme. U novije vrijeme tvrtka se sve više okreće i razvoju vinskog turizma.

„Osilovac d.o.o.“ također je tvrtka srednje veličine koja se bavi stočarstvom i ratarstvom, a ponešto i ribnjačarstvom. Stočarska proizvodnja temelji se na tovu junadi na tri farme ukupnog kapaciteta 1.100 grla, te ukupne proizvodnje oko 1.700 grla godišnje. Uz tov junadi bavi se i tovom ovaca. Osim stočarske proizvodnje, „Osilovac“ također obrađuje 1.200 ha zemljišta pod pšenicom, kukuruzom, sojom, uljanom repicom, ječmom te suncokretom. Pšenica i soja namijenjene su tržištu dijelom kao merkantilna, a dijelom kao sjemenska roba. Merkantilni kukuruz namijenjen je za vlastite potrebe, a sjemenski za tržište.

Prema podacima Obrtnog registra na području je Općine Feričanci trenutno registrirano 36 obrta, a na području Osječko-baranjske županije ukupno 3.865 obrta, što je udio od tek 0,9%. Najviše je obrta registrirano u djelatnosti prijevoza i skladištenja (28% udjela u ukupnom broju registriranih obrta) te u djelatnosti prerađivačke industrije (22%).

Tablica 15. Struktura gospodarskih djelatnosti obrta na području Općine Feričanci

Redn i broj	Gospodarska djelatnost	Broj subjekata
1.	Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	2
2.	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	2
3.	Prijevoz i skladištenje	10
4.	Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	1
5.	Građevinarstvo	2
6.	Prerađivačka industrija	8
7.	Ostale uslužne djelatnosti	3
8.	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	3
9.	Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	3
10.	Informacije i komunikacije	1
11.	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	1
	UKUPAN BROJ OBRTA	36

(Izvor: Obrtni registar)

Poljoprivredna proizvodnja značajan je čimbenik gospodarstva Općine Feričanci. Tlo i reljef na području Općine pogoduje uzgoju ratarskih kultura, odnosno žitarica te krmnog i industrijskog bilja poput pšenice, ječma, kukuruza, soje i suncokreta te voćarskih kultura i vinove loze.

U novije vrijeme na području Općine Feričanci započinje intenzivan razvoj stočarske proizvodnje, točnije govedarstva, na farmi muznih krava „Osilovac d.o.o.“. Takav razvoj situacije na području poljoprivredne proizvodnje dovodi i do prenamjene poljoprivrednih površina na one kulture koje predstavljaju sirovinsku osnovu za stvaranje voluminoznih obroka za ishranu stoke.

Stočarska proizvodnja zahtijeva i rješenja problema odlaganja stajskog gnoja koji se može ponovno iskoristiti kao input u novom proizvodnom procesu i na taj način kreirati dodanu vrijednost. Naime, proizvodnja bioplina iz bio mase, odnosno stajskog gnoja, kao kogeneracijskog inputa jedan je od novijih dostignuća u području kombiniranja energetike i poljoprivrede. Vlasnik tvrtke „Osilovac d.o.o.“ odlučio je iskoristiti viškove stajnjaka i kukuruzne silaže te sagraditi bioplinsko postrojenje na farmi krava u Feričancima. To ovo poduzeće čini prvakom ovakvog pogona za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na širem feričanačkom području. Tvrtka će iskoristiti bioplin koji nastaje fermentacijom iz stajskog gnojiva i kukuruzne silaže, a koji imaju dobar energetski potencijal. Iz nastalog bioplina dobit će se električna energija koju će tvrtka isporučivati u mrežu HEP-a. Osim električne energije, proizvodit će se i toplinska energija koja će se koristiti za grijanje te za novu sušaru žitarica i sijena. Ono što ostane nakon fermentacije koristit će se kao prirodno gnojivo i vratit će se natrag na oranicu te će na taj način smanjiti troškove proizvodnje.

Poljoprivredne površine zauzimaju preko 40% površine Općine Feričanci, a u skladu su s brojkama karakterističnima za regiju, iznadprosječno se tretiraju pesticidima i ostalim kemijskim sredstvima, odnosno mineralnim gnojivom, s ciljem utjecaja na kvalitetu i kvantitetu ostvarenih prinosa na godišnjoj razini.

Trenutno je na području Općine Feričanci registrirano 107 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, što je udio od 0,77% u ukupnom broju obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na području Osječko-baranjske županije. U odnosu na 2014. godinu došlo je do smanjenja broja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na području Općine za gotovo 4,5%. Najzastupljenija kultura koju obiteljska poljoprivredna gospodarstva na području Općine obrađuju su žitarice i uljarice (79% udjela u ukupnim zasijanim površinama). Od pojedinačnih se pak kultura ističu kukuruz (37%), pšenica (18%) te ječam (14%). Pregled strukture sjetve obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava po kulturama dan je u sljedećoj tablici.

Tablica 16. Struktura sjetve obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na području Općine Feričanci

Poljoprivredna kultura	Zasijana površina (u ha)
Žitarice i uljarice	1.734,90
Livade i pašnjaci	43,61

Djetelinsko travne smjese	112,22
Višegodišnji nasadi	195,16
Industrijsko bilje	90,67
Povrće	6,11
Ostalo	1,52
UKUPNO	2.184,19

(Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju)

Obrazovna struktura stanovništva Općine Feričanci koje se bavi poljoprivredom nije zadovoljavajuća. Većina ima samo praktično iskustvo u poljoprivredi i na temelju toga obavlja svoju djelatnost. Na drugom je mjestu po obrazovnoj razini poljoprivrednog stanovništva četverogodišnja srednja poljoprivredna škola.

3.9.3. Turizam i ruralni razvoj

Općina Feričanci je s ciljem razvoja ruralnog područja i vinskog turizma pokrenula projekt turističko-vinske ceste. Na području koje obuhvaća vinsku cestu organizirano je pružanje vinske, ugostiteljske i turističke ponude proizvođača grožđa i vina te ostalih pravnih i fizičkih osoba koje se bave navedenim djelatnostima. Obilježja turističko-vinske ceste su prirodne ljepote i posebnost okoliša kroz koji cesta prolazi, zatim kulturne i povijesne znamenitosti te tradicija i posebnosti područja.

Vinska cesta u dužini cca 14,5 kilometara obuhvaća ponajbolja obiteljska poljoprivredna gospodarstva iz područja vinogradarstva i vinarstva te tvrtku „FeraVino d.o.o.“. Osim posjeta obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i kušanja različitih vrsta vina (graševina, frankovka, pinot, rizling i ostala) u ponudi je i tradicionalna domaća hrana. Prirodne, kulturne i povijesne znamenitosti uz koje se veže vinska cesta detaljno su obrađene Elaboratom o utvrđivanju turističko-vinske ceste na području Općine Feričanci.

Na navedenoj se trasi nalaze i zaštićena kulturna dobra, od kojih treba izdvojiti župni dvor i crkvu Sv. Duha, kuriju i vinski podrum Mihalović, zatim pravoslavnu crkvu sv. Trojice, vodenicu i stoljetnu lipu u Gazijama. Na ovaj način se Općina Feričanci promovira kao atraktivna turistička destinacija te se svrstava u razinu s Erdutom, Ilokom i drugim vinorodnim područjima.

2013. godine je otvorena vinoteka, odnosno mini vinogradsko-vinarski muzej čija realizacija je financirana sredstvima Europske unije.

Na području Općine Feričanci postoji mogućnost smještaja, u obliku lovačke kuće kapaciteta 25 ležaja. Osim navedenog, jedinica lokalne samouprave nastoji potaknuti nekoliko obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na bavljenje ruralnim turizmom. Smještajni kapaciteti koji bi se otvorili na području Općine Feričanci stvorili bi dodanu vrijednost ne samo na području vinskog turizma, nego i općenito na području ruralnog turizma. Razvoj seoskog, odnosno ruralnog turizma, pruža mogućnost samozapošljavanja i razvoja obiteljskog poduzetništva putem kojeg se otvaraju mogućnosti plasmana proizvoda obiteljskih

poljoprivrednih gospodarstava. Poticanjem OPG-ova na bavljenje ruralnim turizmom smanjila bi se i nezaposlenost na području Općine Feričanci. Uz prirodne ljepote feričanačkog kraja, hranu iz obiteljskih domaćinstava te kvalitetno vina koja su već međunarodno prepoznata, potrebno je iskoristiti postojeće potencijale i dalje ulagati u razvoj ruralnog turizma.

3.10. Institucionalni okvir za upravljanje razvojem Općine Feričanci

Predstavnička tijela na razini jedinica lokalne samouprave su Općinsko vijeće i Gradsko vijeće, a na razini područne (regionalne) samouprave Županijska skupština. Članovi predstavničkih tijela biraju se na četiri godine. Broj članova predstavničkih tijela određen je statutom jedinica lokalne i područne (regionalne), samouprave – taj broj treba biti neparan i unutar okvira propisanog ZLP(R)S-om, ovisno o broju stanovnika lokalnih i područnih jedinica.

Unutar zakonski propisanog djelokruga, predstavničko tijelo donosi statut jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, te odluke i druge opće akte koji se odnose na djelokrug lokalne samouprave, bira i razrješuje članove radnih skupina predstavničkog tijela te druga tijela određena zakonskim, podzakonskim propisom ili statutom, uređuje ustrojstvo i djelokrug svojih upravnih tijela, osniva javne ustanove i druge pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i drugih aktivnosti od lokalnog interesa. Konačno, lokalno predstavničko tijelo može obavljati i druge poslove, koji su zakonom ili drugim propisom stavljeni u njegov djelokrug.

Izvršnu funkciju u lokalnoj samoupravi obavljaju općinski načelnici u općinama, gradonačelnici u gradovima te župani u županijama. Oni predstavljaju svoje jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, i odgovorni su tijelima središnje državne uprave kad je riječ o izvršavanju delegiranih zadataka državne uprave. Oni također imaju pravo obustave nezakonitih općih akata koje donesu predstavnička tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, te obavljaju druge zadatke propisane zakonom ili statutom jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Općinski načelnici, gradonačelnici i župani obavljaju izvršne poslove koji uključuju pripremu prijedloga općih akata, provedbu općih akata predstavničkih tijela, upravljanje i nadzor nad upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave pri izvršavanju zadataka, upravljanje i raspolaganje nekretninama i imovinom lokalne i područne (regionalne) samouprave, upravljanje prihodima i rashodima, odlučivanje o stjecanju i otuđivanju pokretnina i nekretnina jedinice lokalne, odnosno područne (regionalne) samouprave pod uvjetima određenima ZLPRS-om, te obavljaju druge poslove predviđene statutom općine, grada ili županije.

Lokalna samouprava Općine Feričanci sastavljena je od načelnika koji obavlja izvršnu funkciju sa svojim zamjenikom. Predstavničko tijelo čini Općinsko vijeće koje broji ukupno 11 članova i obavlja sve poslove definirane nadležnim zakonom.

Općina Feričanci upravlja razvojem Općine kroz jedinstveni upravni odjel Općine Feričanci, ustanove u vlasništvu jedinice lokalne samouprave kao i kroz vlastiti komunalni odjel koji obavlja djelatnosti iz komunalnog sektora. Navedene institucije raspolažu odgovarajućim stručnim kadrovima i resursima iz područja koje čini njihov predmet djelatnosti, a u nedostatku vlastitih resursa koriste se usluge vanjskih suradnika.

Jedinstveni odjel Općine Feričanci – jedinica lokalne samouprave s manje od 3.000 stanovnika za obavljanje poslova iz samoupravnog djelokruga jedinice lokalne samouprave osnivaju jedinstveni upravni odjel. Jedinstveni upravni odjel u skladu s čl. 19 Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13) obavlja sljedeće djelatnosti:

- Uređenje naselja i stanovanje,
- Prostorno i urbanističko planiranje,
- Komunalno gospodarstvo,
- Briga od djece
- Socijalna skrb
- Primarna zdravstvena zaštita
- Kultura, tjelesna kultura i šport
- Zaštita potrošača
- Zaštita i unapređenje prirodnog okoliša
- Protupožarna i civilna zaštita
- Promet na svom području
- te ostale poslove sukladno Zakonom.

Upravnim tijelom upravlja pročelnik kojeg na temelju javnog natječaja imenuje općinski načelnik. Jedinstveni upravni odjel Općine Feričanci zapošljava ukupno četvero djelatnika.

Vlastiti komunalni pogon Općine Feričanci – Sukladno Zakonu o komunalnom gospodarstvu (NN 36/95, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03, 82/04, 110/04, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/114, 90/11, 144/12, 94/13, 153/13, 147/14, 36/15) Općina Feričanci kao jedinica lokalne samouprave osnovala je vlastiti komunalni pogon koji je zadužen za obavljanje djelatnosti uređenja javnih površina i okoliša, tržnica na malo te održavanje nerazvrstanih cesta, kao i drugih poslova definiranih zakonom. Pogon zapošljava tri djelatnika, a istim upravlja upravitelj kojeg imenuje i razrješava općinski načelnik.

Ostale institucije i trgovačka društva koje potpomažu razvoj Općine Feričanci:

„Našički vodovod d.o.o.“ – „Našički vodovod d.o.o.“ obavlja djelatnost odvodnje za područje aglomeracije Našice koja obuhvaća područje Grada Našica te djelatnost vodoopskrbe za vodoopskrbno područje Našice koje osim područja Grada Našica obuhvaća i područje općina

Donja Motičina, Feričanci, Podgorač i Đurđenovac. Općina Feričanci jedan je od suvlasnika tvrtke „Našički vodovod d.o.o.“.

Udruženje obrtnika Našice – Udruženje djeluje pod Obrtničkom komorom Osječko-baranjske županije koja je pak članica Hrvatske obrtničke komore. Djelokrug Udruženja obrtnika Našice u okvirima je zadataka Hrvatske obrtničke komore koji obuhvaćaju sljedeće: promicanje obrta i obrtništva, zastupanje interesa obrtnika pred državnim tijelima u oblikovanju gospodarskog sustava, djelovanje obrtnika, vođenje knjige obrtnika, vođenje evidencije ugovora o nauku, pružanje pomoći obrtnicima prilikom osnutka i poslovanja obrta, obavljanje drugih zadataka određenih zakonom i statutom Hrvatske obrtničke komore.

Radio Našice – „Radio Našice d.o.o.“ za proizvodnju i emitiranje radijskog programa obavlja radio i televizijsku djelatnost te izdavačku djelatnost kao i djelatnost objekata za kulturne priredbe te svojim radom pokriva i područje Općine Feričanci te redovito obavlja djelatnost informiranja o događajima i obavijestima s područja Općine. Općina Feričanci vlasnik je osnivačkog udjela u tvrtki „Radio Našice d.o.o.“.

Osim navedenih institucija koje su osnivačkim udjelom izravno povezane s Općinom Feričanci, u redovitom se djelovanju i procesu realizacije razvojnih projekata Općina koristi i uslugama vanjskih suradnika, odnosno „Našičke razvojne agencije NARA d.o.o.“ i „Regionalne razvojne agencije Slavonije i Baranje“, kao i ostalih vanjskih konzultanata.

3.11. Međunarodna suradnja

Predpristupno razdoblje ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju karakterizirali su brojni pokušaji ostvarivanja kao i realizacije međunarodnih suradnji susjednih zemalja i Republike Hrvatske u cilju jačanja ekonomske i socijalne kohezije. Realizacijom zajedničkih projekata i njihovim sufinanciranjem kroz predpristupne fondove Europske unije nastojale su se smanjiti razvojne razlike susjednih zemalja unutar Europske unije i onih koje tek trebaju postati članice.

Općina Feričanci smještena je unutar Osječko-baranjske županije koja graniči sa nekoliko zemalja s kojima se mogla ostvariti uspješna suradnja u okviru Komponente II EU-instrumenata predpristupne pomoći IPA namijenjene razvoju prekogranične suradnje. Iz navedenog su razloga sklopljeni akti o međunarodnoj suradnji s nekoliko jedinica lokalne samouprave iz susjednih zemalja. Međunarodna suradnja Općine Feričanci tako je dogovorena s Općinom Kuzma iz Republike Slovenije te Općinom Beremend iz Republike Mađarske. Dogovorena suradnja prijateljskih jedinica lokalne samouprave namjerava se ostvarivati i u budućnosti, kroz strukturne fondove i kohezijski fond. Suradnja će se nastaviti ostvarivati kroz sljedeće razvojne sektore:

- promicanje obrtništva i malog i srednjeg poduzetništva
- privlačenje izravnih stranih investicija

- socijalna kohezija u području inovacija, kulturi i sportu
- tehnička pomoć u pripremi i provedbi razvojnih projekata i programa

Razvojem zajedničkih projekata i programa u definiranim sektorima nastoji se ostvariti zajednički cilj svih strana, a to je razvoj lokalne zajednice kroz razvoj gospodarstva, kulture i civilnog društva.

4. SWOT ANALIZA

SWOT analiza predstavlja analitičku metodu koja kroz četiri čimbenika nastoji prikazati snage, slabosti, prijetnje i opasnosti bitnih za razvoj ključnih društvenih, odnosno gospodarskih elemenata jedinice lokalne samouprave i čini jedan od osnovnih alata koji se koristi u postupku određivanja vlastitog položaja u odnosu na svoje konkurentske sposobnosti kao i u odnosu na okolinu u kojoj djeluju.

Snage podrazumijevaju vlastite prirodne, gospodarske, tehničke i operativne resurse koji čine temelje daljnjeg društvenog i gospodarskog razvoja. Iste je potrebno dalje jačati i razvijati.

Slabosti predstavljaju vlastite ograničavajuće čimbenike i nedostatke koji usporavaju gospodarski rast te ih je potrebno otkloniti odnosno umanjiti u svrhu eliminacije, odnosno smanjenja njihova negativnog utjecaja na gospodarski rast.

Prijetnje podrazumijevaju ograničavajuće vanjske čimbenike koji su u mogućnosti ograničiti gospodarski i društveni razvoj, a koji su izvan domene utjecaja jedinice lokalne samouprave. Obzirom da dolaze izvana, nemoguće ih je eliminirati, no potrebno ih je izbjegavati, odnosno neutralizirati njihov utjecaj koliko god je to moguće.

Prilike podrazumijevaju pozitivne vanjske čimbenike (resursi, financijske mogućnosti i sl.) koje bi jedinica lokalne samouprave mogla iskoristiti u svrhu vlastitog rasta i razvoja.

Nalaz SWOT analize temelj je za postavljanje dugoročnih strateških ciljeva, razvojnih prioriteta i provedbenih mjera.

U procesu izrade SWOT analize promatrati će se četiri ključna čimbenika ukupnog društvenog i gospodarskog razvoja lokalnog područja:

1. Geoprometni položaj i prirodni resursi
2. Ljudski resursi
3. Poljoprivreda
4. Gospodarstvo i konkurentnost

Geoprometni položaj i prirodni resursi

- ✓ položaj na važnoj državnoj cesti D2 (podravska magistrala) koja povezuje Slavoniju sa zapadnim dijelom Hrvatske
- ✓ blizina Parka prirode Papuk
- ✓ bogatstvo i očuvanost prirodnih resursa:
- ✓ poljoprivredne površine obuhvaćaju više od 40% površine Općine
- ✓ bogatstvo i kvaliteta šuma
- ✓ nalazište tehničkog građevinskog kamena
- ✓ vode – ribnjaci, izvori čiste brdske vode
- ✓ krajobrazna i biološka raznolikost

Ljudski potencijali

- ✓ postojanje predškolskog odgoja
- ✓ OŠ „Vladimir Nazor“
- ✓ visoka kompetentnost radne snage u gospodarskim granama karakterističnim za područje Općine

Poljoprivreda

- ✓ poljoprivredno zemljište: površina, nezagađenost, pogodnost za uzgoj tradicionalnih kultura
- ✓ povoljni klimatski uvjeti
- ✓ znanje i iskustvo u bavljenju poljoprivrednom proizvodnjom
- ✓ razvijena vinske ceste
- ✓ postojanje Udruge vinogradara, vinara i voćara čime se utječe na povećanje kohezije među proizvođačima
- ✓ razvijena stočarska proizvodnja
- ✓ tradicija pčelarstva i pogodne lokacije za ispašu pčela

Gospodarstvo i konkurentnost

- ✓ tradicija obrtništva
- ✓ znanje i iskustvo u sektoru vinarstva
- ✓ ugled feričanačkog vinarstva u zemlji i inozemstvu
- ✓ poslovanje na inozemnim tržištima (tvrtka „FeraVino d.o.o.“, koja zapošljava i najveći broj radnika, svoje vino izvozi diljem Europe i Azije)
- ✓ uvođenje mjera energetske učinkovitosti u gospodarski sektor (izgradnja bioplinskog postrojenja na farmi „Osilovac“
- ✓ razvijen vinski turizam)

Infrastruktura i civilno društvo

- ✓ dobra prometna povezanost sa

Geoprometni položaj i prirodni resursi

- prirodni resursi i geoprometni položaj nedovoljno iskorišteni u pogledu sveukupnog razvoja

Ljudski potencijali

- demografsko starenje i visok udio osoba starije dobi u ukupnoj strukturi stanovništva
- trend rasta broja nezaposlenih i velik broj dugotrajno nezaposlenih osoba
- ispodprosječna razina obrazovanja u odnosu na županijski i državni prosjek (samo 6,7% visoko obrazovanog stanovništva)
- lokalna samouprava ne raspolaže educiranim kadrovima kako bi bolje iskoristili mogućnosti koje se pružaju otvaranjem EU fondova

Poljoprivreda

- slabljenje ekonomske snage malih i srednjih proizvođača
- rascjepkanost poljoprivrednog zemljišta
- neadekvatna tehnološka opremljenost (nedostatak hladnjače, skladišnih prostora, sustava za navodnjavanje i dr.)
- nedovoljno korištenje suvremenih tehnologija
- slabo korištenje marketinških alata
- otpor promjenama u procesu proizvodnje (ekološka, integrirana proizvodnja, uzgoj novih kultura....)

Gospodarstvo i konkurentnost

- slabljenje sektora malog i srednjeg poduzetništva uslijed opće nepovoljne gospodarske situacije
- nedovoljna svijest o važnosti inovacija i ulaganja u ljudske potencijale
- nedovoljno ulaganje u marketing
- poslovna zona „Dračica“ nije u potpunosti dovršena i stavljena u funkciju
- kulturni turizam na niskom stupnju razvoja
- izostanak poduzetničke potporne infrastrukture (poduzetnički centar, poduzetnički inkubator i sl.)
- nerazvijen sustav poticanja razvoja malog i srednjeg poduzetništva

sektoru odnose se na negativno ispoljavanje prekomjerne eksploatacije na okoliš i u konačnici na uzrokovanje klimatskih promjena.

Snaga poljoprivrede leži u poljoprivrednom zemljištu, znanju i iskustvu u obavljanju poljoprivredne proizvodnje, postojanju udruživanja proizvođača i poslovanju tvrtki u sektoru obavljanja poljoprivredne proizvodnje. Slabosti se u ovom sektoru očituju kroz rascjepkanost zemljišta, neadekvatnu tehnološku opremljenost koja bi omogućila jačanje konkurentnosti malih proizvođača, otpor kod malih proizvođača u prihvaćanju promjena u procesu proizvodnje kao i slabo korištenje marketinške strategije u poslovanju. Prilike koje bi se mogle iskoristiti očituju se u uvođenju novih oblika proizvodnje (ekološki uzgoj), brandiranje autohtonih proizvoda, udruživanje u klastere radi jačanja tržišnog položaja, dok bi se postojanje određenih prijetnji iz okoline, poput izostanka sustava poticaja na nacionalnoj razini, stihijska proizvodnja bez dugoročnih planova proizvodnje i prodaje, kao i nadmoć velikih proizvođača zbog bolje tehnologije i učinkovitosti proizvodnje trebala neutralizirati.

Snaga ljudskih potencijala leži u stručnosti radne snage i usklađenosti iste sa strukturom gospodarske djelatnosti zastupljene na području jedinice lokalne samouprave, dok je slabost trend raseljavanja obrazovane radne snage i starost stanovništva što predstavlja i buduće prijetnje. Prilike se na ovom području očituju u poticanju stanovništva na samozapošljavanje i pružanje određenih programa cjeloživotnog učenja radi razvoja novih kompetencija i sposobnosti.

Sektor gospodarstva svoju snagu vidi u snazi velikih tvrtki sa sjedištem na području jedinice lokalne samouprave, njihovom pozitivnom poslovanju i djelovanju na međunarodnom tržištu, uvođenju novih tehnologija u lokalne tvrtke, poput obnovljivih izvora energije i postojanju tradicije u obrtničkoj proizvodnji, dok je slabost izražena kroz sve slabiju zastupljenost proizvodnog poduzetništva i slab priljev investicija u poduzetničku zonu. Izostanak poduzetničke potporne infrastrukture (poduzetnički centri, poduzetnički inkubator i sl.) također je slabost, dok ulaganje u osnivanje istih predstavlja priliku za razvoj poduzetničke klime i jačanje sektora malog i srednjeg poduzetništva.

Infrastrukturna opremljenost koju karakterizira blizina željeznice i željeznička povezanost s ostalim dijelovima zemlje i Europe predstavlja konkurentsku prednost prilikom privlačenja investitora na područje jedinice lokalne samouprave. Dostupnost ostale društvene i komunalne infrastrukture također predstavlja prednost prilikom odabira Općine Feričanci kao mjesta stanovanja. Slabost u ovom strateškom području predstavlja neizgrađen kanalizacijski sustav te neriješen sustav gospodarenja otpadom odnosno usporen postupak rješavanja pitanja reciklažnog dvorišta. Prilike su u strukturnim fondovima Europske unije namijenjenima infrastrukturnom razvoju koji će osigurati financijska sredstva za izgradnju, a kojima će se eliminirati prijetnje iz okruženja koje se odnose na neriješen sustav odvodnje otpadnih voda kao i onečišćenje okoliša.

Snaga civilnog društva leži u broju aktivnih udruga iz raznih sektora djelovanja koji pripremaju i provode razne događaje, manifestacije i razvojne projekte. Slaba međusobna

suradnja pojedinih organizacija civilnog društva, nedovoljno znanja i praktičnog iskustva u pripremi i pisanju projektnih prijedloga, kao i nemogućnost samofinanciranja, osnovne su slabosti. Prilike za civilno društvo leže u seminarima i tečajima namijenjenima edukaciji za pripremu projektnih prijedloga koji će se sufinancirati iz fondova Europske unije pri čemu stopa financiranja ide i do 100 %. Osnovna prijetnja iskorištenju prilika je u ustvari problem „predfinanciranja“ koje je potrebno osigurati što predstavlja ograničavajući faktor prilikom povlačenja sredstava iz međunarodnih fondova.

5. VIZIJA RAZVOJA I STRATEŠKI CILJEVI OPĆINE FERIČANCI

5.1. Vizija

Vizija podrazumijeva poželjnu sliku budućnosti koja se može ostvariti uspješnom strategijom. Postavljanjem vizije oblikuju se smjernice za daljnji razvoj te se iz nje oblikuju strateški ciljevi.

Općina Feričanci kao jedinica lokalne samouprave visokog životnog standarda i ugodnih životnih uvjeta za lokalno stanovništvo. Lokalno turističko i gospodarsko središte čiji je razvoj temeljen na sinergijskom djelovanju kontinentalnog turizma, poljoprivrede i male industrije.

5.2. Strateški ciljevi

Strateški ciljevi predstavljaju ciljeve najviše razine, postavljaju se za duža vremenska razdoblja, a definiraju se kao buduća željena stanja koja se trebaju ostvariti uz racionalnu uporabu resursa. Njima se utvrđuje pravac kretanja, definira okvir za poduzimanje strateških aktivnosti i definiraju mjere strateške uspješnosti.

Postavljanje ciljeva je proces kojim određujemo glavna područja rezultata rada koja se mogu kontrolirati i mogu biti vremenski određena.

Postavljanje strateških ciljeva možemo promatrati i kao svojevrsan politički proces koji uključuje čitav niz (često iscrpljujućih) usklađivanja, pregovora i trgovanja ustupcima između ključnih *stakeholdera*, kao i između važnih menadžmentskih skupina u poduzeću.

STRATEŠKI CILJEVI:

- 1. Infrastruktura, održivi razvoj i okoliš kao pretpostavka gospodarskog razvoja**
- 2. Razvoj gospodarstva i poduzetništva**
- 3. Obrazovanje, razvoj ljudskih potencijala i kvalitetno zadovoljavanje javnih potreba građana u funkciji rasta životnog standarda lokalne zajednice**
- 4. Razvoj ruralnog turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine**

Infrastruktura, održivi razvoj i okoliš su pretpostavka za gospodarski razvoj koji uključuje razvijenu prometnu, komunalnu, društvenu i poduzetničku infrastrukturu i zaštitu okoliša temeljenu na principima održivog razvoja. Prometna povezanost naselja unutar jedinica lokalne samouprave te cestovna i željeznička povezanost Jedinice lokalne samouprave s nacionalnim i međunarodnim prometnicama također su jedan od preduvjeta općeg gospodarskog razvoja. Visok stupanj zaštite okoliša, sustav zbrinjavanja otpada i uvođenje reciklažnih dvorišta uz razvoj svijesti o zaštiti okoliša od strane gospodarskih subjekata i stanovništva, primjena načela energetske učinkovitosti u kućanstvima, više stambenim i javnim zgradama te poticanje korištenja obnovljivih izvora energije odrediti će Općinu Feričanci kao infrastrukturno i ekološki razvijeno subregionalno središte.

Zahvaljujući tradiciji i odgovarajućoj strukturi kao i klimatskoj osnovi, Općina Feričanci ima dobre razvojne osnove namijenjene daljnjem napretku i razvoju poljoprivredne proizvodnje, posebice u sektoru voćarstva i vinogradarstva. Razvoj ruralnog turizma također ima dobru razvojnu perspektivu s obzirom na bogatost vinogradima, postojanje vinske ceste, vinskih podruma i izrazito bajkovitog krajolika koje odlikuju brežuljci, šume, ribnjaci i vinogradi. Uz poljoprivredu, prehrambeno-prerađivačka industrija temeljena na preradi poljoprivrednih proizvoda kao sirovinskoj osnovi, temelj je budućeg razvoja gospodarstva na području Općine. Daljnji gospodarski razvoj usmjeravati će se u pravcu razvoja drvne industrije, prerade plastike i keramike. Ulaganja u razvoj novih znanja i tehnologija dodatno će pojačati konkurentnost definiranih gospodarskih djelatnosti.

Obrazovanje, razvoj ljudskih potencijala i kvalitetno zadovoljavanje javnih potreba građana u funkciji rasta životnog standarda lokalne zajednice pružit će mogućnost razvoja gospodarstva

temeljenog na znanju, odnosno mladim obrazovanim stručnjacima koji će imati razloga ostati živjeti upravo na području Općine Feričanci. Obrazovanje i zadržavanje obrazovanih kadrova na području Općine osigurat će se putem sustava stipendiranja za zanimanja deficitarna na tržištu rada te kroz osiguranje primjene koncepta „life-long learning“, odnosno kontinuiranog cjeloživotnog učenja i usavršavanja u sektoru u kojem su pronašli zaposlenje. Razvoj civilnog društva osigurati će se podupiranjem rada udruga i stvaranjem pretpostavki za realizaciju njihovih razvojnih projekata i programa.

Temelj za razvoj ruralnog turizma postavljen je prirodnim bogatstvima i strukturom poljoprivredne odnosno gospodarske djelatnosti na području Općine. Vinogradarstvo, vinska cesta i domaći eko proizvodi proizvedeni na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima polazišna su točka u procesu stvaranja dodane vrijednosti turističkom proizvodu.

5.3. Razvojni prioriteti i mjere

U procesu strateškog planiranja, nakon definiranja strateških ciljeva, potrebno je odrediti prioritete u okviru svakog cilja, koji će se realizirati u razdoblju za koje se donosi strategija. Nakon prioriteta definiraju se provedbene mjere, odnosno aktivnosti koje će svojom realizacijom dovesti ostvarenju strateških prioriteta.

STRATEŠKI CILJ	PRIORITETI	MJERE
<p>CILJ 1. Infrastruktura, održivi razvoj i okoliš kao pretpostavka gospodarskog razvoja</p>	<p>1.1. Unaprjeđenje prometne i komunalne infrastrukture</p>	<p>1.1.1. Izgradnja i unaprjeđenje sustava prometne infrastrukture 1.1.1. Izgradnja i unaprjeđenje sustava prometne infrastrukture 1.1.2. Izgradnja, rekonstrukcija i unaprjeđenje cestovne infrastrukture u skladu s regionalnim i međunarodnim prometnim pravcima 1.1.3. Izgradnja, rekonstrukcija i unaprjeđenje postojeće željezničke infrastrukture radi osiguranja ekonomičnosti i održivosti u prometu roba i ljudi 1.1.4. Izgradnja i unaprjeđenje međugradskog prometa u skladu s potrebama lokalnog stanovništva 1.1.5. Izgradnja biciklističkih staza u funkciji povezivanja naselja unutar Općine, kao i sa susjednim jedinicama lokalne samouprave 1.1.6. Izgradnja, rekonstrukcija i unaprjeđenje sustava vodoopskrbe i odvodnje 1.1.7. Izgradnja, rekonstrukcija i unaprjeđenje sustava oborinske odvodnje 1.1.8. Izgradnja i unaprjeđenje sustava elektroničke</p>

		komunikacijske mreže (digitalizacija prijenosa podataka u bilo kojem obliku, a sukladno potrebama stanovništva)
	1.2. Jačanje poduzetničke potporne infrastrukture	1.2.1. Izgradnja i proširenje poduzetničke zone 1.2.2. Izgradnja komunalne i prometne infrastrukture u poduzetničkoj zoni 1.2.3. Osnivanje i razvoj lokalne razvojne agencije u okviru sustava jačanja poduzetničkih potpornih institucija 1.2.4. Širenje mreže poduzetničke potporne infrastrukture u skladu s lokalnim potrebama
	1.3. Razvoj društvene infrastrukture	1.3.1. Razvoj infrastrukture u sportu 1.3.2. Razvoj infrastrukture u kulturi 1.3.3. Razvoj infrastrukture u odgojno-obrazovnom sektoru 1.3.4. Razvoj infrastrukture u sektoru socijalnih usluga 1.3.5. Razvoj infrastrukture u ostalim područjima društvenog djelovanja
	1.4. Zaštita okoliša	1.4.1. Uvođenje sustava reciklažnih dvorišta 1.4.2. Unaprjeđenje sustava praćenja, saniranja i kontrole neodgovarajućeg zbrinjavanja otpada 1.4.3. Sanacija odlagališta 1.4.4. Povećanje udjela obnovljivih izvora energije 1.4.5. Povećanje opskrbljenosti kućanstva električnom energijom i prirodnim plinom 1.4.6. Izrađen sustav poticanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora energije 1.4.7. Promocija energetske učinkovitosti 1.4.8. Uspostavljen sustav poticanja poboljšanja energetske učinkovitosti u privatnim kućanstvima i zgradarstvu 1.4.9. Unaprjeđenje prometnog sustava i sustava reguliranja prometa u cilju energetske učinkovitosti i održivog razvoja 1.4.10. Razvoj sustava praćenja stupnja onečišćenja okoliša i kakvoće okoliša 1.4.11. Izgradnja, unaprjeđenje i razvoj sustava obrane od elementarnih nepogoda (poplava, tuče i sl.) 1.4.12. Razvijen i implementiran program potpore zaštiti i sanaciji tla i vodnih resursa 1.4.13. Edukacija građana i poslovnog sektora o primjeni mjera zaštite okoliša
CILJ 2. Razvoj gospodarstva i		2.1.1. Definiranje, razrada i implementacija sustava poticaja namijenjenih razvoju poduzetništva

<p>poduzetništva</p>	<p>2.1. Razvoj poduzetničke klime i jačanje konkurentnosti sektora malog i srednjeg poduzetništva</p>	<p>2.1.2. Definiranje, razrada i implementacija sustava poticaja namijenjenih rastu i razvoju tradicionalnih i umjetničkih obrta</p> <p>2.1.3. Poticanje stvaranja financijskog okruženja povoljnog za rast i razvoj poduzetničkih projekata</p> <p>2.1.4. Financijske potpore kreditiranju poduzetničkih investicija</p> <p>2.1.5. Potpore putem jamstvenih fondova</p> <p>2.1.6. Sustavno privlačenje izravnih stranih ulaganja</p> <p>2.1.7. Razvoj promotivnih kampanja namijenjenih jačanju poduzetničke klime i privlačenju investicija (<i>greenfield</i> i <i>brownfield</i> investicije)</p> <p>2.1.8. Razvoj sustava poticanja umrežavanja poduzetnika</p> <p>2.1.9. Definiranje razrada i implementacija sustava poticaja razvoja inovativnih načina poslovanja</p> <p>2.1.10. Definiranje, razrada i implementacija sustava poticanja edukacije poduzetnika</p>
	<p>2.2. Osnaživanje poljoprivredne proizvodnje</p>	<p>2.2.1. Definiranje, razvoj i implementacija programa poticanja razvoja poljoprivredne proizvodnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mjere poticanja ratarske proizvodnje - mjere poticanja stočarske proizvodnje - mjere poticanja povrtlarske i voćarske proizvodnje - mjere poticanja ekološke poljoprivredne proizvodnje - mjere poticanja integrirane poljoprivredne proizvodnje - mjere poticanja tehničko-tehnološkog osnaživanja poljoprivredne proizvodnje - mjere ispitivanja kakvoće tla u svrhu odabira agrotehničkih mjera i vrsta poljoprivredne proizvodnje s optimalnim prinosima - mjere poticanja gospodarenja poljoprivrednim zemljištem u svrhu unaprjeđenja proizvodnje i rasta prinosa (navodnjavanje, okrupnjavanje, melioracijske mjere i dr.) <p>2.2.2. Definiranje, razvoj i implementacija programa poticanja ulaganja u preradu, marketing i razvoj poljoprivrednih proizvoda</p> <p>2.2.3. Definiranje, razvoj i implementacija programa edukacije i savjetovanja poljoprivrednika u svrhu povećanja konkurentnosti</p> <p>2.2.4. Poticanje udruživanja poljoprivrednih</p>

		proizvođača (udruge, zadruge, klasteri i sl.) u svrhu jačanja konkurentnosti
	2.3. Razvoj gospodarstva temeljen na znanju i tehnologijama	2.3.1. Poticanje razvoja gospodarstva umrežavanjem i povezivanjem razvojnih institucija s gospodarskim subjektima radi osiguranja institucionalne i savjetodavne pomoći u procesu razvoja novih proizvoda i uvođenja novih tehnologija u proizvodne procese
CILJ 3. Obrazovanje, razvoj ljudskih potencijala i kvalitetno zadovoljavanje javnih potreba građana u funkciji rasta životnog standarda lokalne zajednice	3.1. Podizanje razine zaposlenosti	3.1.1. Unaprjeđenje zapošljavanja na lokalnoj razini sustavom poticajnih mjera 3.1.2. Razvoj lokalnog tržišta rada 3.1.3. Poticanje socijalnog zapošljavanja 3.1.4. Poticanje zapošljavanja društvenih skupina koje teže pronalaze posao (mladi, žene, osobe s invaliditetom i dr.)
	3.2. Razvoj ljudskih resursa i razvojnih kapaciteta	3.2.1. Unaprjeđenje predškolskog i osnovnog obrazovanja 3.2.2. Poticanje visokoškolskog obrazovanja (stipendije, krediti i dr.) 3.2.3. Razvoj i prilagodba obrazovnog sustava sukladno potrebama gospodarstva 3.2.4. Stvaranje uvjeta za cjeloživotno učenje 3.2.5. Potpora aktivnostima za poboljšanje kvalitete života mladih i jačanja njihove uloge u društvu 3.2.6. Poticanje međusektorske, međuopćinske, međužupanijske i međunarodne suradnje te promicanje primjera dobre prakse
	3.3. Razvoj civilnog društva, građanskih inicijativa i poticanje volonterstva	3.3.1. Poticanje suradnje jedinica lokalne samouprave i civilnog društva 3.3.2. Razvoj organizacija civilnog društva te stvaranje sustava financijske potpore za korištenje fondova Europske unije (predfinanciranje, sufinanciranje) 3.3.3. Poticanje socijalnog poduzetništva, društveno-odgovornog ponašanja i poslovanja 3.3.4. Poticanje volonterstva i uključivanje volontera u rad organizacija civilnog društva 3.3.5. Unaprjeđenje zaštite ljudskih prava, prava pojedinaca i promicanje rasne, spolne i druge jednakosti 3.3.6. Poticanje na usavršavanje i razvoj ljudskih potencijala u organizacijama civilnog društva 3.3.7. Poticanje međusektorskog umrežavanja

	3.4. Podizanje razine usluga u odgojno-obrazovnim institucijama	<p>3.4.1. Izgradnja, rekonstrukcija i opremanje objekata predškolskog odgoja</p> <p>3.4.2. Unaprjeđenje sustava stipendiranja kroz razne programe</p> <p>3.4.3. Poticanje prijenosa znanja i povezivanja s drugim odgojno-obrazovnim institucijama</p> <p>3.4.4. Poticanje korištenja visokih tehnologija i inovacija</p> <p>3.4.5. Osiguravanje poludnevnog boravka</p>
	3.5. Podizanje razine usluga u sustavu socijalne skrbi	<p>3.5.1. Osiguranje smještaja za građane treće životne dobi</p> <p>3.5.2. Osiguravanje uvjeta poludnevnog boravka za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju</p> <p>3.5.3. Razvoj pomoći u kući za građane treće životne dobi i osobe s invaliditetom</p> <p>3.5.4. Uvođenje sustava društveno korisnog rada</p>
	3.6. Podizanje razine usluga u zdravstvu	<p>3.6.1. Unaprjeđenje uvjeta i kvalitete rada te dostupnosti usluga u zdravstvenoj djelatnosti</p> <p>3.6.2. Promicanje zdravog načina života, unaprjeđenje prevencije, ranog otkrivanja, liječenje i rehabilitacija bolesti koje su prepoznate kao županijski prioriteti</p>
	3.7. Unaprjeđenje provedbe programa kulture, sporta i tehničke kulture	<p>3.7.1. Razvoj infrastrukture u kulturi i revitalizacija postojeće</p> <p>3.7.2. Istraživanje, valorizacija i prezentacija kulturne materijalne i nematerijalne baštine</p> <p>3.7.3. Poticanje uključivanja građana u programe kulture, tehničke kulture i sporta</p> <p>3.7.4. Unaprjeđenje programa u kulturi, tehničkoj kulturi i sportu</p> <p>3.7.5. Poticanje programa i aktivnosti kojima se diverzificira korištenje postojećih resursa u kulturi, sportu i tehničkoj kulturi</p> <p>3.7.6. Poticanje na umrežavanja i okrupnjavanje programa kulture, sporta i tehničke kulture</p>
CILJ 4. Razvoj ruralnog turizma i očuvanje prirodne i kulturne baštine	4.1. Unaprjeđenje kontinentalnog turizma	<p>4.1.1. Revitalizacija postojeće turističke ponude</p> <p>4.1.2. Razvoj turističke infrastrukture i unaprjeđenje standarda turističkih proizvoda i usluga</p> <p>4.1.3. Unaprjeđenje znanja i vještina ljudskih turističkih resursa</p> <p>4.1.4. Unaprjeđenje turističkog marketinga i uvođenje inovativnih marketing metoda</p> <p>4.1.5. Definiranje, razvoj i implementacija promocijske kampanje u svrhu promocije turističkih potencijala jedinice lokalne samouprave</p>

		4.1.6. Uključivanje prirodne i kulturne baštine u funkciju kontinentalnog turizma 4.1.7. Razvoj selektivnih oblika kontinentalnog turizma
	4.2. Očuvanje prirodne i kulturne baštine	4.2.1. Unaprjeđenje sanacija i revitalizacije derutnih objekata 4.2.2. Poticanje stvaranja uvjeta za upis na listu zaštićenih kulturnih i prirodnih dobara

6. FINANCIJSKI OKVIR ZA PROVEDBU STRATEGIJE

Financijskim planom definirat će se izvori sredstava koji će osigurati provedbu Razvojne strategije Općine Feričanci.

Planiranje namjenskih financijskih sredstava, upravljanje sredstvima, namjensko trošenje financijskih sredstava i kontrola provedbe ulaganja važan su element provedbe Strategije.

Potrebno je privući, odnosno osigurati financijska sredstva kojima će se osigurati provedba mjera definiranih Strategijom u cilju realizacije prioriternih investicijskih projekata. Otežavajuća okolnost prilikom procjene financijskog okvira provedbe zadanih aktivnosti, odnosno provedbenih mjera u cilju ostvarenja definiranih prioriteta, svakako je nesigurnost u procjeni same visine očekivanih ulaganja koja uvelike ovisi o mogućnostima sufinanciranja razvojnih projekata iz nacionalnih, odnosno međunarodnih fondova. Sustav sufinanciranja razvojnih projekata bilo iz nacionalnih, bilo iz fondova Europske unije čija je operativa i provedba spuštena na nacionalnu razinu te se javni pozivi provode od strane resornih ministarstava kao ugovarateljnih tijela, još uvijek je neuređen i ne funkcionira transparentno, vremenski optimalno i cjelovito.

Mjere koje se tijekom planiranog razdoblja trebaju provesti, a u svrhu ostvarenja prioriteta i postignuća strateških ciljeva, navedene u Strategiji, sukladno financijskom planu, financirat će se iz sljedećih izvora financiranja:

- Proračunska sredstva Općine Feričanci namijenjena realizaciji investicijskih projekata
- Proračunska sredstva Osječko-baranjske županije
- Proračunska sredstva resornih ministarstava i agencija namijenjena sufinanciranju razvojnih projekata na lokalnoj i regionalnoj razini
- Sredstva dostupna kroz strukturne fondove i kohezijski fond Europske unije
- Sredstva institucija te međunarodnih fondova (EBRD, Svjetska banka, MMF i sl.)
- Izravne strane i domaće investicije

S obzirom na ograničenost proračunskih sredstava Općine Feričanci, ali i Osječko-baranjske županije, većina razvojnih projekata, odnosno većina postavljenih razvojnih mjera namjerava se financirati apliciranjem projekata na natječaje otvorene iz strukturnih fondova Europske unije, poput Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda te Kohezijskog fonda. Europski poljoprivredni fond kroz Mjere ruralnog razvoja također pruža mogućnost financiranja razvojnih projekata na području Općine Feričanci, obzirom da se radi o jedinici lokalne samouprave s manje od 5.000 stanovnika.

Najveći dio vlastitih sredstava Općina Feričanci ostvaruje prihodima od poreza i prireza na dohodak od nesamostalnog rada. Ostali vlastiti izvori prihoda su financijska i nefinancijska imovina, administrativne pristojbe, pristojbe po posebnim propisima i naknade te komunalne naknade i doprinosi. Vlastiti izvori sredstava osiguravaju se, između ostalog, i davanjem u zakup poljoprivrednog zemljišta, naknadama za eksploataciju šumskih površina i naknadama za eksploataciju mineralnih sirovina.

Postojeća struktura financiranja razvojnih projekata u najvećoj se mjeri, uslijed ograničenosti Proračuna, oslanja na sredstva nacionalnih i međunarodnih fondova što s jedne strane ostavlja daleko veće mogućnosti realizacije projekata nego da se isti financiraju uglavnom vlastitim sredstvima, dok s druge strane produžuje rok izvedbe i ostavlja nesigurnost u zatvaranje financijske konstrukcije cjelokupne investicije do trenutka donošenja odluke o sufinanciranju.

Godišnji planovi realizacije investicijskih ulaganja temeljit će se na Proračunu jedinice lokalne samouprave i najavama otvaranja javnih poziva iz nacionalnih i međunarodnih fondova namijenjenih realizaciji infrastrukturnih projekata.

Mjere i prioritete razrađeni u Strategiji biti će uvršteni u Proračun jedinice lokalne samouprave sukladno raspoloživim sredstvima i planu realizacije projektnih aktivnosti.

6.1. Analiza Proračuna Općine Feričanci

Ostvareni proračun Općine Feričanci za 2014. godinu iznosio je 2.885.477,71 kn, dok plan proračuna za 2015. godinu iznosi 5.214.500,00 što bi značilo porast od oko 2.300.000,00 kn.

Sukladno planu proračuna za 2015. godinu, najviša su stavka prihoda Prihodi od poreza i prireza na dohodak od nesamostalnog rada iza čega slijedi Prihod od davanja poljoprivrednog zemljišta u zakup te prihod od kapitalnih pomoći. Najveću stavku na rashodovnoj strani čine ulaganje u komunalnu infrastrukturu te troškovi administrativnog, tehničkog i stručnog osoblja koji osim plaća zaposlenih obuhvaćaju i vanjske usluge.

7. OPIS PARTNERSKIH KONZULTACIJA

Pojam partnerstva podrazumijeva blisku suradnju među javnim tijelima na različitim razinama kao i suradnju javnih tijela sa predstavnicima privatnog, gospodarskog i socijalnog sektora kao i s tijelima koja predstavljaju organizacije odnosno sektor civilnog društva. Konzultacije među navedenim partnerima počivaju na regulativama definiranima i prihvaćenima od strane Europske unije koje podrazumijevaju uključenost svih dionika u proces pripreme i provedbe razvojnih projekata, pa tako i u proces pripreme odnosno izrade plansko-programskih dokumenata. Tim je regulativama vođen i proces pripreme odnosno izrade Razvojne strategije Općine Feričanci.

U svezi s prethodno navedenim, donosimo opis tijeka procesa održavanja konzultacija izvršitelja usluge izrade strateškog dokumenta s predstavnicima jedinice lokalne samouprave i ostalim predstavnicima privatnog, socijalnog i gospodarskog sektora kao ključnih dionika razvoja prilikom izrade Razvojne strategije Općine Feričanci, odnosno prilikom definiranja strateških ciljeva, razvojnih prioriteta i provedbenih mjera.

Nakon procesa odabira izvršitelja usluge izrade strateškog razvojnog dokumenta postupkom javne nabave izvršene su prve konzultacije izvođača usluga sa predstavnicima jedinice

lokalne samouprave radi definiranja radne skupine pod nazivom Stručna akcijska grupa koja će obuhvatiti sektorske predstavnike na području jedinice lokalne samouprave.

Definirana je Stručna akcijska grupa za izradu Razvojne strategije Općine Feričanci donošenjem odluke od strane Općinskog načelnika koja osim predstavnika jedinice lokalne samouprave i djelatnika jedinstvenog upravnog odjela, obuhvaća i predstavnika izdvojenog komunalnog pogona, predstavnike gospodarskog i civilnog sektora. Ukupno je sedam članova imenovano u Stručnu akcijsku grupu. Odluka o osnivanju Stručne akcijske grupe i imenovanju njihovih članova nalazi se kao dodatak strateškom dokumentu.

Radionica sa članovima Stručne akcijske grupe za izradu Razvojne strategije Općine Feričanci održana je sukladno pozivu koji se nalazi u prilogu dokumentu na kojoj su analizirani predloženi razvojni prioriteti i provedbene mjere i definirani strateški ciljevi, odnosno postavljena vizija razvoja Općine Feričanci 2020. godine. Predmet rasprave bila je i izrada SWOT analize.

Razvojna strategija Općine Feričanci trebala bi predstavljati temeljni strateško-planski dokument koji će kroz izradu SWOT analize sadržavati komentare, odnosno zaključke o vlastitim snagama i prilikama za budući razvoj kao i snage, odnosno prijetnje koje mogu onemogućiti i usporiti razvoj, definirane prioritete razvoja i projektne ideje, odnosno planirane projektne aktivnosti svih ključnih dionika razvoja jedinice lokalne samouprave, kao rezultat lokalnog znanja i iskustava.

8. MEHANIZMI PRAĆENJA PROVEDBE, VREDNOVANJA I AŽURIRANJA STRATEGIJE

Kako bi se osigurala uspješna provedba strateškog plana, odnosno provedbenih mjera navedenih u Razvojnoj strategiji Općine Feričanci, potrebno je uspostaviti adekvatan sustav praćenja realizacije mjera u vremenskom razdoblju. Ukoliko se uspostavi sustav praćenja, isti će osigurati uvid u stupanj ostvarenja provedbenih mjera u odnosu na isti postavljen strateškim planom, te ukoliko se pojave određena odstupanja u provedbi, osigurat će se pravovremena reakcija što će dovesti do određenih korekcija u planu provedbe aktivnosti, odnosno same Razvojne Strategije Općine Feričanci.

Općina Feričanci, odnosno predstavnici javne vlasti kao i djelatnici jedinstvenog upravnog odjela snose odgovornost za praćenje provedbe strateškog dokumenta. Kako bi uspostavili adekvatne mehanizme praćenja, predstavnici jedinice lokalne samouprave dužni su za pojedine skupine aktivnosti izraditi akcijske planove u sklopu kojih će postaviti indikatore uspješnosti provedbe pojedinih aktivnosti koji ujedno predstavljaju osnovni alat prilikom izvještavanja o praćenju provedbe Razvojne strategije.

Izvješće o provedbi akcijskih planova pojedinih mjera definiranih strateškim dokumentom podnositi će se jednom godišnje od strane načelnika Općine Općinskom vijeću kako bi se isto

usvojilo. Izvješće o provedbi mjera iz Strategije predstavljat će dio ukupnog izvješća o radu Općine Feričanci. Uspješnom provedbom strategija na godišnjoj razini smatra se ona koja odgovara predviđenim rokovima provedbe u sklopu definiranog akcijskog plana.

Pred kraj razdoblja za koje se izrađuje strateški plan potrebno je izvršiti evaluaciju Razvojne strategije Općine Feričanci. Evaluacijom će se odrediti uspješnost, odnosno razina izvršenja provedbenih mjera, odnosno postignuće u ostvarenju definiranih prioriteta. Postignuće će se kvantificirati mjerenjem indikatora postavljenih godišnjim akcijskim planovima. Cilj je evaluacije ocijeniti koliko su postavljene mjere relevantne, ekonomične, učinkovite, odnosno koliki je njihov utjecaj i sama održivost. Relevantnost se odnosi na to jesu li postavljenim mjerama uistinu nastojani biti riješeni ključni problemi koji se pojavljuju u razvoju jedinice lokalne samouprave. Ekonomičnost nam govori o tome koliki su učinci, odnosno rezultati unesenih inputa u proces realizacije pojedine aktivnosti, odnosno mjere. Učinkovitost će odrediti je li provedba pojedinih mjera osigurala postizanje definiranih prioriteta, odnosno strateških ciljeva što je u konačnici doprinijelo postizanju vizije. Održivost nam pokazuje koliko je provedena mjera, odnosno rezultat nastao provedbom konkretnog projektnog prijedloga sposoban nastaviti trajati. Utjecaj pokazuje koliko će realizacije pojedine provedbene mjere utjecati na ukupan razvoj jedinice lokalne samouprave.

Iz prethodno navedenog može se zaključiti kako je evaluacija izvršenja strateškog plana ključna u mjerenju ukupne učinkovitosti postignutih rezultata, ali i u donošenju zaključka o stvarnoj usklađenosti iste s drugim strateškim i planskim dokumentima na lokalnoj, odnosno široj regionalnoj razini, kao i iskoristivosti dobivenih rezultata, odnosno njihove implikacije, na ukupan razvoj jedinice lokalne samouprave i lokalno stanovništvo.

Dobro uspostavljen sustav praćenja, odnosno sustav evaluacije osigurat će sljedeće:

- Omogućiti realizaciju postavljenih mjera u predviđenim rokovima
- Identificirati poteškoće u procesu realizacije pojedine aktivnosti
- Učinkovito upravljanje izvršavanjem pojedinih strateških mjera
- Donošenje odluke o nastavku, odnosno promjeni tijekom pojedine aktivnosti (mjere) u cilju ostvarenja definiranih razvojnih prioriteta.

Regionalni razvoj Republike Hrvatske uređen je na način da se značajna pažnja posvećuje uzajamnoj povezanosti i međusobnom utjecaju lokalne samouprave i regionalnih struktura, što bi značilo da i realizacija najmanjeg razvojnog projekta, odnosno pozitivno ocijenjena provedba mjere na lokalnoj razini doprinosi ukupnom društveno gospodarskom razvoju gledajući regionalnu razinu.

9. DODACI

1. Odluka općinskog vijeća o izradi Razvojne strategije Općine Feričanci
2. Odluka o osnivanju Stručne akcijske grupe
3. Poziv na podnošenje projektnih prijedloga
4. Poziv na sudjelovanje na javnoj raspravi o prijedlogu strateških ciljeva, prioriteta i provedbenih mjera razvoja Općine Đurđenovac u razdoblju 2015-2020
5. Slike:
  - 1. Niža pučka škola u Feričancima
  - 2. Položaj Općine Feričanci u Osječko-baranjskoj županiji
  - 3. Reljefna karta Osječko-baranjske županije
  - 4. Temperature u 2011. godini – mjerna postaja Našice
  - 5. Pedološka karta Osječko-baranjske županije
  - 6. Struktura stanovništva Općine Feričanci starog 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi
  - 7. Broj zaposlenih u Općini Feričanci po mjesecima u razdoblju od 2012. do 2014.

godine

- 8. Nezaposlenost na području Općine Feričanci prema trajanju kao udio u ukupnoj nezaposlenosti, na dan 31.12.2014. godine
- 9. Cestovna mreža Općine Feričanci
- 10. Poslovne zone „Dračice“, Općina Feričanci
- 11. Župna crkva Sv. Duha, Feričanci
- 12. Kurija Mihalović, Feričanci

6. Tablice: - 1. Minimalne, maksimalne i srednje dnevne temperature te amplitude u 2011. godini – mjerna postaja Našice

- 2. Količina oborina (mm) 2011. godine – mjerna postaja Našice
- 3. Kretanje broja stanovnika Općine Feričanci u razdoblju od 1961. do 2011. godine
- 4. Pokazatelji starosti stanovništva Općine Feričanci
- 5. Dobna struktura stanovništva Općine Feričanci (%)
- 6. Stanovništvo Općine Feričanci staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi i spolu
- 7. Korisnici mirovinskog osiguranja (zaposleni) prema mjestu rada 31. prosinca 2013. i 2014. godine u Općini Feričanci
- 8. Korisnici mirovinskog osiguranja (zaposleni) prema spolu 31. prosinca 2013. i 2014. godine u Općini Feričanci
- 9. Prosječan broj nezaposlenih na području Općine Feričanci od 2005. do 2014. godine
- 10. Struktura nezaposlenih prema razini obrazovanja u 2013. i 2014. godini na području Općine Feričanci
- 11. Struktura nezaposlenih na području Općine Feričanci prema dobnim skupinama

skupinama

i spolu na dan 31.12.2014. godine (%)

- 12. Popis razvrstanih cesta na području Općine Feričanci
- 13. Aktivne udruge na području Općine Feričanci na dan 19. kolovoza 2015.

godine

- 14. Struktura gospodarskih djelatnosti poduzeća na području Općine Feričanci
- 15. Struktura gospodarskih djelatnosti obrta na području Općine Feričanci
- 16. Struktura sjetve obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava na području Općine Feričanci

OVAJ PROJEKT SUFINANCIRAN JE SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

Izrada razvojne strategije Općine Feričanci

PROGRAM RURALNOG RAZVOJA 2014. - 2020.

Udio sufinanciranja: 85% EU, 15% RH

Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj: Europa ulaže u ruralna područja